

IX

ДРАМСКА
БАШТИНА

Брана Цветковић
ЦРНА РУКА

МУЗЕЈ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ

Ку
на
Ср

МУЗЕЈ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

Коло 9, књига 4

ISBN 86-80629-08-1

Издавач

Музеј позоришне уметности Србије
11000 Београд, Господар Јевремова 19

Главни и одговорни уредник
Ксенија Радуловић, директор

Уредник едиције и приређивач
Олга Марковић

Сарадници

Миланка Андријашевић
Биљана Остојић

Коректор

Олга Марковић

Ликовно решење

Ново Чогурић

Припрема за штампу

Светозар Станкић

Штампа

Србоштампа

Београд, Добрачина 6-8.

Тираж: 300 примерака

Штампање завршено: новембра 2002.

БРАНА ЦВЕТКОВИЋ

ЦРНА
РУКА

Комедија у 3 чина

Београд 2002.

Брана Цветковић
ЦРНА РУКА
Комедија у 3 чина

ЛИЦА

ГОСПОДИН МАНОЈЛО велики чиновник

ГОСПОЂА СОФИЈА, његова жена

ГОСПА МАЦА, њихова комшика

ДОКТОР Н. Н.

ЛАЗА, поручник пешадијски

МАРИЈА, собарица

ОЦАЧАР

ЂОКА "ШЕРЛОК", тајни полицајац

ДЕЖУРНИ ПИСАР

НОВИНАРСКИ РЕПОРТЕР

Догађа се у кући висока господина
Манојла – од 9 сати пре подне,
до 7 сати ујутру

Брана Цветковић

I ЧИН

Велико предсобље код г. Манојла

Двоја врата лево, двоја десно, једна у средини, до њих десно прозор, сто столице – канабе – камин и.т.д. – дан –

I ПОЈАВА

Ојачар. Собарица, па Госпођа (Споља)

ОЈАЧАР

(Промоли главу на средња врата)

Сами?

СОБАРИЦА

(У белој блузи)

Опет ви?

ОЈАЧАР

Опет ја.

СОБАРИЦА

Та шта сте се окупили да долазите? Ваљда се не чисте ојаци свакога дана? А прекјуче сте их и палили!

ОЦАЧАР

И том приликом упалило се и моје срце! Ви сте га упалили и ви треба да га угасите влажним пољупцима!

СОБАРИЦА

Тек што није! Још би ми требало да се гаравим! Та видите ли да сте к'о арапин.

ОЦАЧАР

Та то би тек било у правоме смислу "црно на бело"!

СОБАРИЦА

Одлазите. Оцачари ми се не допадају... какав ми је то занат!

ОЦАЧАР

Најузвишенији занат! Занат над занатом – на врхунцу крова – на врх оцака... Ах, голубице моја, пођи са мном на врх оцака!...

СОБАРИЦА

Не трпим дим! Нисам – шунка!

ОЦАЧАР

Ах, шунка сте, те још каква шункица! Две шункице!

СОБАРИЦА

Ви сте неучтиви!

ОЦАЧАР

Не, ја сам само заљубљен у то бело лице! Зар ме нисте чули да уздишем кроз оцак, а ти уздаси пролазе доле, до ваше кујне...

СОБАРИЦА

Ја нисам куварица, ја сам собарица, и нерадо се гаравим.

ГОСПОЋА

(С поља – виче из леве собе)
Марија!

СОБАРИЦА

(Ојачару)

Ето госпође! Одлазите...

ОЈАЧАР

Али – Има ли ојак да се чисти ?...

СОБАРИЦА

Све је чисто! – Чистите се!...

ОЈАЧАР

Ах! Онда – до виђења! До сутра!...

(Оде)

СОБАРИЦА

Ал' је то насртљиво створење!...

II ПОЈАВА

Собарица Госпођа

ГОСПОЂА

(Улази са програмом биоскопа –с лева)

Марија, више не остављај отворен прозор на господиновој соби. Увек му убаце ове биоскопске програме и онда га нико не задржа код куће. Бар да иде сам, него увек мене води...

СОБАРИЦА

А зар ви не волите биоскоп?

ГОСПОЂА

Од синоћ не! Синоћ ми се десила читава драма од 130 метара! До нашег седишта био је неки млади официр. За време сваке паузе пиљио је у мене а за време сваке слике, шапутао ми којешта на уво! Кад му ништа нисам одговорила, почео ме стискати за руку. То је било у другој слици од 150 метара.

- А ви?
СОБАРИЦА
ГОСПОЂА
Кад сам приметила да се окренуо на другу страну, ја променим место с мужем.
- Па?
СОБАРИЦА
ГОСПОЂА
Па после је официр стискао за руку мога мужа.
- Е!
СОБАРИЦА
ГОСПОЂА
И нешто му шапутао!
- Шта?
СОБАРИЦА
ГОСПОЂА
То ми није хтео казати. Али је од синоћ јако узнемирен. Јутрос кад је отишао у канцеларију није ми рекао ни збогом... Изгледа ми да почиње да сумња у моју верност.
- Е, којешта..
СОБАРИЦА
Звоно с поља.
ГОСПОЂА
Ко ли је то?
СОБАРИЦА
(Отвара врата, гледа)
Господин!
ГОСПОЂА
Тако рано? Шта ће то да значи?
СОБАРИЦА
Сигурно сумња...

Ш ПОЈАВА

Пређашње. Господин.

ГОСПОДИН

(Просед, с брадом и брковима. Узнемирен, уђе)

ГОСПОЂА

Ти?

ГОСПОДИН

Ја!... Ал' не још дуго!...

ГОСПОЂА

Шта?

ГОСПОДИН

Марија, изиђи!

СОБАРИЦА

Разумем! –

(За се)

Сад ће бити драма од 300 метара!

(Оде средином)

ГОСПОЂА

Шта ти је? Што си тако рано дошао?

ГОСПОДИН

Дошао сам рано, да не буде све доцкан.

ГОСПОЂА

Како?

ГОСПОДИН

Тако... Не знам... Не знам ни шта говорим! Све ми је – црно!

ГОСПОЂА

Црно?

Господин

Јесте "црно"!..."

Госпођа

Од чега...

Господин

Од...

(Осврће се па онда важно шапатом)

Од "црне руке!"

Госпођа

Црне руке?

Господин

Јесте!

Госпођа

А каква је то рука?

Господин

То је "црна рука"... Сасвим "црна рука"...

Госпођа

Ама, чија је та рука?

Господин

Не знам. Читавог једног друштва... То друштво има црну руку!

Госпођа

Зар цело друштво – једну руку?!

Господин

Једну или више, не мења ствар. Главно је да је то "црна рука" – да су то "црне руке" и да сам ја пропао!

Госпођа

Зашто ти?

Господин

Зато што је задатак тих црних руку, да униште све нас људе на високим положајима, да од нас спасу земљу!

ГОСПОЋА

Па шта ви сметате земљи?

ГОСПОДИН

Ни то не знам. Али по њиховоме програму изгледа, да ми здраво много сметамо земљи и да нас мора нестати...

ГОСПОЋА

Ама ко ти је то рекао... !

ГОСПОДИН

Цела варош о томе говори! Новине о томе пишу! Друштво је тајно, али се о њему свуда јавно говори...

ГОСПОЋА

Па што то не спречите!

ГОСПОДИН

Како?

ГОСПОЋА

Похапсите их!

ГОСПОДИН

Кога?

ГОСПОЋА

Па то друштво... њихове вође... Главе...

ГОСПОДИН

Главе!? Нема ту главе, ту су само руке и то "црне руке"... Нико их не зна ни ко су, ни шта су. Али ја знам да ће мене нестати, да ће ме удавити "црна рука".

ГОСПОЋА

Што баш тебе?

ГОСПОДИН

Јер сам и ја висока личност...

ГОСПОЂА

Па тражи пензију.

ГОСПОДИН

Све једно. Ја сам и у пензији висока личност, а после, мени је већ то и усмено саопштено, да ће ме нестати.

ГОСПОЂА

(Све више преплашена)

Ко ти је то саопштио?

ГОСПОДИН

Синоћ, у биоскопу, онај официр...

ГОСПОЂА

(Смешети се)

Официр!?

ГОСПОДИН

Јесте, а у тој групи, кажу, има и официра...

ГОСПОЂА

Та то је лудорија! И ти си се због тога толико преплашио?

ГОСПОДИН

Није лудорија! За све време представе он ме је стискао за руку и шапутао ми...

ГОСПОЂА

Шта?

ГОСПОДИН

Шапутао ми: "Мрак, мрак... он замотава нашу тајну... а после мрака, синуће светлост, светлост наше љубави!..." "

ГОСПОЂА

Ха, ха, ха! Љубави?

ГОСПОДИН

Јест. Он је то мислио "љубави према отаџбини", а то је девиза "црне руке". А стискао ме за руку... Па онда "мрак"... То је мрак свима нама – смрт!

ГОСПОЂА

Којешта! Та то је исто и мени шапутао.

ГОСПОДИН

Наравно, јер је знао да си моја жена; жена високе личности и да треба умешати и жену...

(Тргне се)

Али, пази шта радиш! Чувај се тих људи и не пристај на њихове предлоге, па ма шта да ти нуде! – Не пристај, ако ме волиш...

ГОСПОЂА

Ти си чудан! Понашаш се као дете! Теби није добро...

ГОСПОДИН

И није! Како може бити добро човеку, коме игра глава!... Спопада ме грозница и то – "црна грозница"...

ГОСПОЂА

Та остави се лудорија! То је некакав шаљивчина начинио виц! Каква "црна рука!" Којешта...

ГОСПОДИН

Није то којешта! То је опасна завера! Таква је завера постојала и у Шпанији и сад је преведена са шпанскога...

ГОСПОЂА

Иди, иди лези. Зваћу лекара... Ти си у ватри!

ГОСПОДИН

Не, ја сам у леду... Зови лекара! Али непознатог... Који нема везе са политиком... Повученог! Јер ови истакнути, можда су чланови "Црне руке", могу ме отровати...

(Оде лево)

IV ПОЈАВА

Госпођа, па Собарица.

ГОСПОЂА

(Забринуто)

Са њим није све у реду! О, господе! –

(Зове)

Марија!

(Говори)

Да ли је могуће, да онај официр није изјављивао мени љубав!

СОБАРИЦА

(Средином)

Извол'те госпођо?

ГОСПОЂА

Иди по лекара. Господину није добро...

СОБАРИЦА

Одмах!

(Пође)

ГОСПОЂА

Чекај! Немој ићи код нашег лекара; нађи каквог обичног лекара, мирног...

СОБАРИЦА

Има ту у другој улици један стари лекар. Ретко кога и лечи, по цео дан је у башти око својих хризантема...

ГОСПОЂА

Кад воли цвеће није опасан. Доведи га. Уз пут сврати код госпа Маце, замоли је да дође. Само пожури.

СОБАРИЦА

Не брините!

(Оде)

V ПОЈАВА

Госпођа, па Господин.

ГОСПОЂА

Није могуће да је он мислио "љубав према Отаџбини", зашто би ми стискао руку и то само за време мрака...

(Пође у леву собу)

ГОСПОДИН

(Излази у томе моменту из леве собе преплашен)

Ту је!

ГОСПОЂА

Ко?

ГОСПОДИН

Онај официр. Непрестано шетка поред куће и гледа у мој прозор.

ГОСПОЂА

Одкуд зна где станујемо?

(Пође у десну собу)

ГОСПОДИН

Сигурно нас синоћ пратио до куће. Куда ћеш?

ГОСПОЂА

Да видим.

ГОСПОДИН

Зар смеш?

ГОСПОЂА

Ја се не бојим...

ГОСПОДИН

Не бојиш се! О, ти си права Велкова Чучук Стана, али ја нисам Велко. Ја све дајем, ал' главу не дајем. Иди, ал' пази да те не примети.

ГОСПОЂА

(Оде десно)

VI ПОЈАВА

Господин, па Госпођа и затим Маца

ГОСПОДИН

Нисам знао да сам тако велика опасност по земљу! Ја у ствари и не знам по чему сам опасност –

(Звоне с поља)

То је он! – Господе, спаси ме!...

(Звоне понова)

Опет звони! Ах, то звоно, изгледа ми као да оглашује мртваца...

(Звони трећи пут)

Три пута звони! Оглашује мушкарца!... Мене!...

ГОСПОЂА

(Излази с лева за се)

Не, то није љубав према Отаџбини! То је прсма – мени!

ГОСПОДИИ

(Преплашено)

Неко звони?

ГОСПОЂА

То је госпа Маца, видла сам је с прозора!

(Изиђе на средња врата)

ГОСПОДИН

(За се)

Госпа Маца?! И она ми је сумњива! Удовица је... меша се у сва већа мушка друштва, можда је и она...

ГОСПОЂА и МАЦА

(Улазе средином)

МАЦА

А шта му је?

ГОСПОЂА

Преплашио се...

МАЦА

(Господину)

Добар дан! Шта вам је?...

ГОСПОДИН

Није ми ништа! Али може да буде свашта!

ГОСПОЂА

Та, чуо је о неком опасном друштву "Црна рука".

МАЦА

А јест, и ја сам чула! Умешани су и неки официри –

ГОСПОДИН

Један већ шета око моје куће! Можда сте га приметили.

МАЦА

Нисам. А који је... ?

ГОСПОЂА

Млад официр. Ето ту шета!

(Покаже лево)

МАЦА

Баш да видим који је. Ја познајем цео официрски кор.

ГОСПОДИН

Видите, видите!

МАЦА

(Полазећи лево Господину)

У кутији за писма имате неко писмо, приметила сам!

(Уђе десно)

ГОСПОЂА

(Уђе за њом)

VII ПОЈАВА

Господин (Сам).

ГОСПОДИН

Писмо? – Ко зна какво је и то писмо... (*Изиђе средином, после мале паузе врати се с писмом*)

Од кога ли је? –

(*Отвара и уздрхти – загушеним гласом*)

Ах! Мртвачка глава! Кости!...

(*Писмо му се тресе у рукама – дрхтући чита*)

"Господине – "Црна Рука" позива вас, да у року од три дана извршите самоубиство. Не учините ли то у одређеном року, онда ће то учинити – "Црна Рука" –"

(*Клоне на столицу*)

Ах!... Господе... Со-фи-ја!

(*Изда га глас*)

Не, не смем је звати! Чуће и Маца шта се десило... А она познаје цео официрски кор... Казаће им да дођу... да сам се преплашио... Не, не!...

(*Трпа писмо у џеп*)

Три дана!... Мали рок... шта могу за три дана...

СОБАРИЦА

(*С поља*)

Овамо, овамо! –

ГОСПОДИН

Ко ли је сад?...

VIII ПОЈАВА

Собарица Господин, па Доктор.

СОБАРИЦА

(*Уђе*)

Ту је господин доктор?

ГОСПОДИН

Који?

СОБАРИЦА

Један чичица! – Ћутљив... Шта год га питам не одговара.

ГОСПОДИН

Кад је ћутљив добро је. Пусти га!

СОБАРИЦА

(На средњим вратима)

Изволте! –

(Пауза)

Та изволте г. Докторе!

(За се)

Овај је сигурно глув!

ДОКТОР

(Уђе. Има сличну браду и бркове као господин, у иберцигу је)
Добар дан... Ко је болестан?

СОБАРИЦА

(Изиђе средином)

ГОСПОДИН

Ја, господине докторе.

ДОКТОР

(Глув и чује погрешно последње слоге)

Све горе? – Видећемо!...

(Пипа му пулс)

ГОСПОДИН

На једном ми позлило.

ДОКТОР

Било? Мало јаче... ал' није опасно.

ГОСПОДИН

Опасно је! – Има ли што опасније но што је "Црна Рука" –

ДОКТОР

Мука? – Хм! Хм! – Лако ћемо за то...
(Седне за сто и пише рецепт)

IX ПОЈАВА

Пређашњи. Маца. Госпођа, па Собарица

МАЦА

(Излазећи из леве собе, тихо Госпођи)
Стискао ти руку! Ох, ал' си срећна... Ја би му обе дала да их згњечи!...
(Смотри доктора)
Ко је ово?

ГОСПОДИН

Господин доктор.

ГОСПОЂА

(Приђе доктору)
Јел' те обичан назеб и ништа више?
ДОКТОР

(Окрене се погледа је)
Пише? – Јест – пишем...

МАЦА

(С друге стране доктору)
Та и ово променљиво време!

ДОКТОР

(Погледа је)
Хризантеме? Одличне су, имам праву врсту јапанских хризантема – Хризантемум индикум (*chrysanthemum indicum*) Дивне су, к'о беле влашке шубарице!... (Пише даље)

МАЦА

(Тихо Госпођи)
Шта овај говори?

ГОСПОЂА

(Тихо Маци)
Није те разумео.
(Прилази мужу)
Ти си се тако променуо?

ГОСПОДИН

А тек је први дан!...

МАЦА

(Доктору)
Сигурно није болест опасна.

ДОКТОР

Красна... Красна! Не зна се која је од које лепша!
(Устаје с рецептом у руци)

МАЦА

Ви ме не разумете.

ДОКТОР

Дете? Нек оде часом до апотеке, ево рецепта!
(Пружи рецепт Маци)
Ја ћу доцније опет доћи! – Збогом!
(Полази)

ГОСПОЂА

Мислим да неће требати. Неће, неће.

ДОКТОР

Цвеће? Хризантеме? Донећу... Хризантемум индикум!
(Оде средином)

МАЦА

Овај све којешта говори.

ГОСПОЂА

(На вратима средњим)

Марија, испрати господина доктора, па дођи!

ГОСПОДИН

(Маци)

Дајте тај рецепт... Да ли је што опасно?

МАЦА

А ко ће га знати шта је најврљао...

(Да рецепт)

ГОСПОДИН

(Чита – врти главом)

Неразумљиво

(Чита даље)

СОБАРИЦА

(Уђе)

Извол'те?

ГОСПОЂА

Отиди у апотеку, ево ти рецепта!

(Хође да узме рецепт од Господина)

ГОСПОДИН

Чекај. Ово последње може да прочита.

(Чита)

"Хризантемум индикум!" –

(Говори)

Шта ће ми то?

(Да рецепт)

ГОСПОЂА

(Да рецепт собарици)

Само пожури!

СОБАРИЦА

Одмах!

(За се)

Само онај оцачар да ме опет не сретне!

(Оде)

X ПОЈАВА

Господин. Госпођа Маца

МАЦА

(Господину)

Назобли сте! Није то ништа... Ретко болујете, па сте се уплашили!

ГОСПОДИН

Имам и зашта!

МАЦА

За три дана све ће проћи.

ГОСПОДИН

(Устане. Разрогачи се)

За три дана?! – од куд ви знате?...

МАЦА

Па, само тако кажем.

ГОСПОДИН

Не, не! Ви мора нешто да знате?

ГОСПОЉА

Та, шта ти је?... Шта зна! – Иди, прилегни! – Одмори се!

ГОСПОДИН

(Молећивим гласом)

Госпа Мацо, ако шта знате, реците ми! Молим вас...

МАЦА

Та пробајте прво докторов лек...

ГОСПОЂА

Ух! Мало нек му нешто фали, па се уплаши к'о дете! – Иди, прилези...

ГОСПОДИН

Идем – идем!

(За се)

Ова Маца нешто зна! Пазићу на њу! –

(Оде десно)

XI ПОЈАВА

Госпођа Маца

МАЦА

Дакле, тако је било? Стискао те за руку...

ГОСПОЂА

Дрзак младић.

МАЦА

Према мени нису никад дрски! А, тако бих волела. Нарочито тај поручник Лаза –

ГОСПОЂА

Ја бих те молила, кад га већ познајеш, да га опоменеш да се овуда не шета... бар не у униформи, јер то пада свима у очи.

МАЦА

Дакле у цивилу.

ГОСПОЋА

У опште, не требају ми његове шетње. Ја сам жена, уваженог вишег чиновника –

МАЦА

(Упада)

Који је узгред буди речено и сувише стар према теби.

ГОСПОЋА

То се понајмање тиче пешачкога поручника.

МАЦА

(Кроз смех)

Ти си дакле за коњицу?

ГОСПОЋА

Остави се шале. Данас ми није до тога, видиш и мужу ми је рђаво.

МАЦА

(Шалећи се)

Та, старкеља, Бога ти! Преплашио се од најмањегга назеба... А онај напољу, зебао би сто ноћи за твоју љубав! хе, хе!... Идем, идем! Дакле – у цивилу!?

ГОСПОЋА

(Испраћајући је)

Та, мани се лудорије!

МАЦА

Младост лудост! Док си млада пролуди се...

(Оде)

XII ПОЈАВА

Госпођа, па Маца и Лаза.

ГОСПОЂА

(Сама)

А ти си јаднице матора па луда! –

МАЦА

(С поља)

Охо!

ЛАЗА

(С поља)

О, пардон!...

ГОСПОЂА

(За се)

С ким се то сударила? –

ЛАЗА

(С поља)

Молим вас... Само на једну реч...

МАЦА

(Промоли главу на средња врата)

Ту је онај... Само на једну реч!

ГОСПОЂА

Нек иде! С места нек иде, да не буде скандала?

МАЦА

(Уђе)

Ја би га примила да видим шта хође?

ГОСПОЂА

Мене не интересује. Сместа нек одлази! Јер ако зовнем мужа...

МАЦА

Па он се плаши официра!

ГОСПОЂА

Тим пре, нек се чисти...

МАЦА

А у цивилу!...

ЈАЗА

(На вратима)

Је ли слободно!

ГОСПОЂА

То је дрскост!

(Оде у леву собу)

МАЦА

(Задржава га да уђе)

Само у цивилу! Само у цивилу!

ЈАЗА

О, ја сам за њену љубав готов на све врсте костима!

МАЦА

Само у цивилу!... Идите, идите!

ЈАЗА

(Излазећи)

Добро, дакле у цивилу!

(Изађе)

МАЦА

(За се)

Диван младић! Тај не преза ни од чега! Тај неће ни од мене презати!

(Прилази левим вратима)

Софија!

ГОСПОЂА

(Левим вратима)

Је ли отишао?

МАЦА

Јесте. Да се пресвуче –

ГОСПОЂА

Како?

МАЦА

У цивил! Ах, то је одважно створење! Небојша... јунак! И ја на твој месту...

ГОСПОЂА

Ја на моме месту имам прво да обиђем болеснога мужа.

МАЦА

Ти волијеш да си болничарка, него – љубавница? Чудновато. Такав младић, такав јунак...

ГОСПОЂА

Кад твој јунак буде рањен, бићу и њему – болничарка!
(Одлази десно)

МАЦА

Он је већ рањен по сред срца!

(Полази средини)

Ах и ја! – Збогом! Обићи ћу доцније твоју – болницу.

(Оде средином)

ХИИ ПОЈАВА

Госпођа. Господин.

ГОСПОДИН

(Пошто Маца оде с лева промоли главу)

Јеси ли сама?

ГОСПОЂА

Јесам. Зашто?

ГОСПОДИН

Немам никако мира! – Самном је све горе! – Оно писмо сасвим ме дотукло.

ГОСПОЂА

Које писмо?

ГОСПОДИН

А, да, ти и не знаш. Дошло ми је писмо, у коме ми наређују да за три дана не будем више међу живима.

ГОСПОЂА

Ко ти наређује?

ГОСПОДИН

”Црна Рука”...
(Покаже јој писмо)
Ево!

ГОСПОЂА

(Прочита и уздрхти)
Ох, Боже!...

ГОСПОДИН

Ето, ти си се преплашила и ако ти није одређен рок, а како је тек мени, што сам на беломе хлебу! – Бар да знам зашто? Кад се пресуда изриче, поброје се све кривице, сајузи се и одбрана – па тек онда дође пресуда. Па и таоц има жалбе, а ово... без саслушања, без одбране –

ГОСПОЂА

Јави одмах полицији. Њена је дужност да те чува, да осигура безбедност једног грађанина.

ГОСПОДИН

То сам већ учинио. Ево.

(Вади из цепа друго писмо)

Чак сам тражио, да ми пошаљу једног тајног полицајца. Да буде ту, да пази на све. Не верујем више никоме! Мени је чак и та госпа Маца сумњива. Она ми је прва и рекла да је писмо у кутији. А после, напоменула је да ће болест проћи за три дана! Од куд баш да каже "за три дана?" –

XIV ПОЈАВА

Пређашњи. Марија (Собарица).

МАРИЈА

(Уђе средином с флашицом)

Ево лек! Апотекар је псовао и рецепт и лекара. Каже: какав је то рукопис! –

ГОСПОДИН

Дај –

(Узме флашицу)

А ово писмо носи одмах у Управу Града. Знаш где је!

МАРИЈА

О, врло добро знам.

ГОСПОДИН

Писмо је за Управника. Жури! Хитно је!

МАРИЈА

Одмах!

(За се)

Данас ћу спасти с ногу. Ал' не марим, бар за мном непрестано јури и заљубљени оцачар!

(Оде средином)

XV ПОЈАВА

Господин. Госпођа, па Доктор.

ГОСПОЂА

Узми лек.

ГОСПОДИН

(Чита на флашици)

"На два сата по једну кашику". За три дана – тридесет и шест сата, 18 кашика. Остаће после моје смрти још пола флаше.

(Оде у собу десно)

ГОСПОЂА

Ни мени није добро. Ова узрујавања!... Тако ме нешто притискује у грудима.

ДОКТОР

(Уђе са китом хризантема)

Врата отворена, зато нисам ни звонио! Госпођо ево цвећа – Хризантемум индикум. Одлична врста... Свака је пуна...

ГОСПОЂА

О, хвала.

ДОКТОР

Мала? –О, баш на против...

(Даје јој цвеће)

ГОСПОДИН

(Из десне собе)

Страшно блјутав лек! И ужасно пече по стомаку!

(Смотри доктора да даје цвеће – за се)

Шта је ово? Цвеће мојој жени! Та овај се старкеља удвара...

(Гласно)

Шта то значи господине?

ДОКТОР

Фине, fine! – Здраво fine! – А како је с вама?

ГОСПОДИН

Добро!

(Госпођи)

И ти примаш? А зашто не? Кад си и тако кроз три дана удовица!

ГОСПОЂА

(Зачуђено)

Шта је теби, Манојло?

ГОСПОДИН

Сад ми је све добро! Ово је само фалило! –

(Доктору)

Знате ли како се то сматра –

ДОКТОР

Ватра?... проћи ће!... Јест л' узели лек?

ГОСПОДИН

(За се)

Овај силом неће да ме разуме!

(Гласно)

Шта сам вам дужан за визиту? Да платим. Па ми више не треба ваше лечење!

ДОКТОР

На чишћење? – Да, да! – Главно је да је стомак празан.

ГОСПОДИН

Вама је, чини ми се, празна глава.

ДОКТОР

Бадава? Није за бадава, помаже то, помаже...

ГОСПОДИН

(Љутиито)

Господине!

ГОСПОЂА

Манојло!...

ГОСПОДИН

(Ухвати се за стомак)

Ах! – Грчеви... Ах... Ах!...

(Скупи се на фотељи)

ГОСПОЂА

Докторе! Њему је позлило!

ДОКТОР

Било?

(Хвата га за руку)

Хм... Хм! Велика узрујаност! – Али лако ћемо за то!...

(Седа и пише рецепт)

ГОСПОДИН

(Стењући)

Да легнем!... Кревет!... помози ми...

ГОСПОЂА

(Помаже му да се дигне)

Хајде! Полако!...

(Води га десно)

Сам си свему крив!... Узрујаваш се ни зашта!...

(Одведе га у десну собу)

XVI ПОЈАВА

Доктор. Лаза

ЛАЗА

(На средњим вратима у цивилу)

Нема је! –

(Смотри доктора)

Ах, муж! – Шта ћу сад!

ДОКТОР

(Написао рецепт, дигне се и окрене према Лази)

Ево...

(Загледа Лазу – гледа куд одоше оно двоје)

ЛАЗА

(Збуњено)

Добар дан! Тражим госпођу...

ДОКТОР

Сад ће да дођу –

(Пружа му рецепт)

Ово да се донесе одмах...

ЛАЗА

(За се)

Ово неки добар чичица! –

(Гласно)

Биће вам испуњена свака воља.

(Узме рецепт)

ДОКТОР

С поља, с поља! Да се трља!...

ЛАЗА

(За се)

Нисам се надао да ћемо се овако брзо спријатељити.

ДОКТОР

Само брзо!

ЛАЗА

Одмах!

(За се)

Сад ми је бар приступ слободан?

(Оде средином)

XVII ПОЈАВА

Доктор. Госпођа.

ГОСПОЋА

(Враћа се из десне собе)

Лакше му је. Прешли га грчеви. Ал' сад бунца свашта...

ДОКТОР

Моја башта? То вам је рај, без Еве... хе, хе, хе!

ГОСПОЋА

То је ваша ствар, али –

ДОКТОР

Бећар, бећар! Али сад тек видим да сам погрешно што се нисам оженио.

ГОСПОЋА

Ви сте, канда, тврди на ушима.

ДОКТОР

(Разуме да "има" жена)

Та, има! Дабоме да има, ал' ја више нисам за женидбу.

ГОСПОЋА

(За се)

Ми се не можемо споразумети. Написаћу му.

(Седне и пише. Кад напише пружи му цедуљу)

Читајте!

ДОКТОР

(Чита гласно)

"Молим вас, потребно је да овде ноћите" –

(Смеши се – враголасто)

Хе, хе, хе! –

(За се)

Чудна жена! –

(Гласно)

Врло радо, врло радо! – Доћи ћу! – Сад до виђења! –

(Пољуби јој руку)

Врло радо, врло радо!

(Кочопери се и излази средином)

а цедуљу метне у ибер.

ГОСПОЂА

Какав је ово лекар? – Сад какав је – да је, потребно је да за ноћас буде овде, јер је Манојлу све горе!

ХVIII ПОЈАВА

Госпођа Маца

МАЦА

(Улази средином, у мантилу)

ГОСПОЂА

Дошла си као поручена –

МАЦА

(Скида мантил и окачи код канабета)

Дакле си се предомислила?

ГОСПОЂА

Не то! Него бићеш тако добра, да ноћиш код нас. Манојлу је врло рђаво.

МАЦА

Оћу с драге воље! Зашто не! – А ја сам све мислила да је обичан назеб.

ГОСПОЂА

Није. Час је у ватри... час се сав охлади!... Сад је тражио чај...

МАЦА

Ја ћу му скувати. Ти се нађи код њега! Сад ћу ја –
(Оде на десна II врата на дну)

ГОСПОЂА

Баш јој хвала. Онако је мало ћушнута, ал' се у нужди увек нађе.
(Пође лево)

XIX ПОЈАВА

Госпођа Лаза

ЛАЗА

(Уђе средином с теглицом)
Ево господине! –
(Тргне се)
Она? –

ГОСПОЂА

(Тргне се)
Ах! То је неучтивост! То је дрскост!

ЛАЗА

Не, то је само услуга! Ваш ме муж замолио да га послушам, и ја сам га послушао.
(Пружа теглицу)

ГОСПОЂА

Шта је то?

ЛАЗА

То је – "за споља". А унутра – унутра је вулкан у мом срцу, у мојој души. Од синоћ ми срце трепери јаче но слике у биоскопу! – Госпођо, не одбијајте ме! Не убијајте ме!
(Клекне)

ГОСПОЂА

(За се)

Ово је ужасан дан!

(Лази)

Господине идите! Или ћу вам сад послати мога мужа!

ЛАЗА

Пошаљите га. Ми смо добри пријатељи...

ГОСПОЂА

Ти с мојим мужем?!

ЛАЗА

Да. Иначе ме не би послао да му донесем ово.

ГОСПОЂА

Он вас послао?

ЛАЗА

Јест!

ГОСПОЂА

Кад?

ЛАЗА

Мало пре!

ГОСПОЂА

Да нисам била непрестано овде, још би вам могла веровати, ал' овако идите ил' ћу звати мужа! –

ЛАЗА

Не могу да идем.

ГОСПОЂА

Нећете?

ЛАЗА

Нећу!

ГОСПОЂА

Сад ћете отићи!...
(*Оде у леву собу*)

ЛАЗА

Такве су ти све жене, које имају млаке мужеве. Све се праве и сувише важне. А ја сам баш специјалиста за такве случајеве.

XX ПОЈАВА

Лаза. Маца.

МАЦА

(*Из других десних врата, с послужавником и чашом чаја – флаша коњака*)
Ево, готово је!
(*Смотри Лазу*)
Ах, ви!

ЛАЗА

Ја! – А што вам је то чудно?

МАЦА

Ах, то је јунаштво!
(*За се*)
Одважан младић! Ах, тако ми се допада.

ЛАЗА

Дошао сам да учиним услугу мужу.

МАЦА

(*Стидљиво*)
Разумем! Услугу!
(*У том му случајно поднесе чај*)

ЛАЗА

(Узме чај)
Хвала!

МАЦА

Али –
(За се)
Сад нема смисла, кад је узео, узео.
(Гласно)
А зар се ви не бојите мужа?
(Спусти коњак на камин)

ЛАЗА

Па то је тако благ и миран чичица! Тако ме је лепо предусрео одмах ме послао у апотеку.

МАЦА

Вас?!

ЛАЗА

Мене.

МАЦА

И ви сте ишли?

ЛАЗА

Зашто не. И донео сам, ево!
(Покаже теглицу – пије чај)

МАЦА

То ми не иде у главу!

ЛАЗА

(Мислећи на теглу)
Јер то је "за споља!"

XXI ПОЈАВА

Пређашњи. Господин и Госпођа (на левим вратима)

ГОСПОДИН

(Госпођи на вратима)

Не разумеш ти то! Тако се понашају сви тајни полицајци. Дрекост је код њих главна ствар.

ГОСПОЂА

Али он је –

ГОСПОДИН

Он је тајни полицајац! –

(Прилази Лази)

Дакле, дошли сте!

ЛАЗА

Дошао сам!

(За се)

Ко ли је овај?

ГОСПОЂА

(За се)

Чак је и чај узео!...

МАЦА

(Приђе Госпођи тихо)

Божанствена дрекост!

ГОСПОДИН

(Маци и Госпођи)

Оставите нас!

ГОСПОЂА

Али Манојло!

ГОСПОДИН

Оставите нас, кад кажем. Имам с господином важне ствари!

ЛАЗА

(За се)
Важне ствари!

МАЦА

(Госпођи)
Хајдмо!... Божанствена дрскост.
(Оде с госпођом десно)

XXII ПОЈАВА

Лаза Господин.

ГОСПОДИН

Јесу ли вам објаснили у чему је ствар?

ЛАЗА

То, верујте не знам.

ГОСПОДИН

У толико боље. Ја ћу вам лепше објаснити. Ви сте чули да се говори о "Црној руци"?

ЛАЗА

Да. Али то су само измишљотине...

ГОСПОДИН

Нису. То је факт. "Црна рука" постоји. Ево вам доказа
(Покаже му оно писмо)

Ја сам већ у списку осуђених на смрт. Остављен ми је рок три дана или да се убијем или да ме убију.

ЛАЗА

Па нашта сте се решили?
(Метне оно писмо у свој џеп)

ГОСПОДИН

Како?

ЛАЗА

Не, ја мислим, која вам смрт изгледа згоднија!

ГОСПОДИН

Ни једна. Ја нећу да умрем! За то сам и тражио од Управе једног од најбољих тајних полицајаца, и кад ми је вас послала, значи да сте један од најбољих.

ЛАЗА

Ја? –

ГОСПОДИН

Наравно. Али манимо се оцене. Ваша је дужност да пазите: Ко се шуња око моје куће, ко долази у њу? Да будете на опрези, да сваки напад на мене спречите! Зато ћете и ноћивати овде.

ЛАЗА

Ноћивати – овде? –

ГОСПОДИН

Да, да! Ноћиваћете овде! Има места и за вас! У оној соби!
(Покаже II десна врата)

Што? Зар ви не мислите да ноћите овде!

ЛАЗА

О, још како радо! –

ГОСПОДИН

И пазите, да се никоме не одате зашто сте овде. Нико не сме знати да ви хватате "Црну руку". –

ЛАЗА

Једно питање само, ко сте ви?

ГОСПОДИН

Газда ове куће. Даље вас се ништа не тиче.

ЛАЗА

Врло добро.

ГОСПОДИН

Дакле, ко год вам смета – затворите га, уклоните га!

ЛАЗА

Ко год ми смета?

ГОСПОДИН

Дабоме!

ЛАЗА

Врло добро!

(На страну)

Прво ћемо уклонити мужа, јер он може највише да смета!

(Попије чај)

ГОСПОДИН

На здравље!

ЛАЗА

Хвала!

(Да му чашу у руке)

ГОСПОДИН

(Оставља чашу на сто)

Дакле, крећите се овде као у својој кући.

ЛАЗА

Бићу тако слободан!

ГОСПОДИН

Дакле свршено.

(Ухвати се за стомак)

Ох! Шта ми је тај доктор дао? Једнако ме спопадају грчеви у стомаку!

ЛАЗА

(Пружи му теглицу)

Пробајте ово.

ГОСПОДИН

Шта је то?

ЛАЗА

То је "за споља".

ГОСПОДИН

(Узме теглицу)

Хвала. Одмах ћу пробати.

XXIII ПОЈАВА

Пређашњи. Госпођа. Маца, па Собарица

ГОСПОЂА

(С десна излази с Мацом)

ГОСПОДИН

(Маци и Госпођи)

Господину ћете бити на услузи. Учинићете му што год зажели!

ГОСПОЂА

(Маци тихо)

Мој је муж полудео!

МАЦА

(Тихо Госпођи)

Није, него је овај младић божанствено дрзак?

СОБАРИЦА

(Уђе средином – на леђима, на белој блузи јак црн отисак оца-чареве шаке)

Предала сам. Све је у реду! –

(Окрене се да изиђе, тако да се она шака лепо види)

ГОСПОДИН

(Смотри црну шаку на собаричиним леђима – загушено дрекне)
Ах!...

СОБАРИЦА

(Окрене се напред и сад нико више не види руку)
Шта вам је!

ГОСПОЂА

Манојло!

МАЦА

(У исто време)
Шта му је!...

ЛАЗА

(У исто време)
Има грчеве!

ГОСПОДИН

(Преплашено и малаксало)
Црна рука!... Црна рука!... Ту је!... У кући!... Пазите! –

ГОСПОЂА и МАЦА

(Придрже га и лагано воде у леву собу)

ГОСПОЂА

Ох, Боже! Њему је све горе!...

ЛАЗА

(Помаже им да га одведу)
Истрљајте га само...

ГОСПОЂА, ГОСПОДИН, ЛАЗА и МАЦА

(Одлазе у леву собу)

XXIV ПОЈАВА

Собарица, па Доктор, па Лаза

СОБАРИЦА

Животиња ојачарска, на силу ме загрилио ту на басамацима! Сву
ме изгаравио прљавим шакама!

(Брише се по прсима и лицу)

Иначе није ружан – само да се умије!

ДОКТОР

(Уђе средином у иберцигу)

Где ћу ја ноћити!

СОБАРИЦА

(Окрене се)

То је ваша ствар!

(Одлази средином)

ДОКТОР

Бећар... бећар! Хе, хе, хе! Што су ме напонастиле ове женске!...

ЛАЗА

(Врати се из леве собе – смотри Доктора)

Муж! – Њега ћемо прво уклонити!

(Ухвати га за руку)

Ви овамо!

(Води га у 1. леву кулису)

ДОКТОР

Дакле овамо! Добро... Још је рано!

ЛАЗА

(Гура га у собу)

Не – не! Сад је најзгодније време!

ДОКТОР

Хризантеме? – Хризантемум индикум...

ЛАЗА

(Угура га унутра и закључи)

Добро, добро!...

ЗАВЕСА

II ЧИН

Иста декорација

Девет часова у вече. На камину горе свеће.

I ПОЈАВА

Маца, па Лаза

МАЦА

(Излазећи из 2. леве собе)

Лаку ноћ! Па ако, сачувај Боже, буде што, викните ме, ја сам здраво лака на сну, к'о тица!

ЛАЗА

(Излази из 1. десне собе. За се)

Не спава ми се! Нисам научио овако рано...

МАЦА

(Кокетно)

А ви још не спавате?

ЛАЗА

Рано ми је.

МАЦА

И мени... Бар ћемо се разговарати...

ЛАЗА

(За се)

Ова ће ми све покварити!

МАЦА

(Седа на канабе)

Јесте чули, ви сте божанствено дрски!

ЛАЗА

Е?

МАЦА

Упасти у туђу кућу и чак – ноћити у њој!

ЛАЗА

Само по наредби газде.

МАЦА

Да, да – али ипак, ви сте божанствено дрски! Има тако људи, којима то лепо стоји! На пример: вама...

ЛАЗА

А има жена којима то рђаво стоји! – На пример вама!

МАЦА

Ја дрска? О, то се варате! Да сам имала мрвицу дрскости, ја би се давно преудала. Имала сам толико прилике. Очекивало се од мене само једно "хоћу", па да се ствар сврши.

ЛАЗА

Ал' ви нисте били ни толико дрски да кажете "хоћу"... ?

МАЦА

О, та ми реч тешко прелази преко језика. Сва се узрујам... груди ми уздрхте... срце убрза куцање... али језик се веже!

ЛАЗА

Али овог момента није тај случај.

МАЦА

Како?

ЛАЗА

Језик неће да вам се веже?

МАЦА

О, ви сте божанствено дрски!

ЛАЗА

Вама се још не спава?

МАЦА

Не. У осталом, ја не знам која ми је соба одређена.

ЛАЗА

Изволте у моју собу. Ја и тако нећу спавати!

МАЦА

А што?

ЛАЗА

За то што сам божанствено дрзак! – Али, вама треба одмора. Извол'те у моју собу...

МАЦА

Збиља сте божанствено дрски! – Добро, узећу вашу собу! А ако вам се придрема?

ЛАЗА

Па, за мене је лако. Лећи ћу ма где! Има више соба а ја сам научио да спавам под шатором и на отвореноме пољу!

МАЦА

(Устаје)

Онда, лаку ноћ!

ЛАЗА

Лаку ноћ! Спавајте мирно и сањајте – слатко!

МАЦА

(Одлазећи 1. десним вратима)

Ах, кад би могла да сањам што желим!

ЛАЗА

А шта желите?

МАЦА

(Стидећи се – комично)

Ах, ал' сте дрски!...

(Уђе у 1. десна врата)

ЛАЗА

Божанствено! –

(Сам)

Досадна жена! – Наметљива! – Али где је лепа госпођа? Ваљда не мисли да проведе ноћ поред болесника? – Да ми је да знам шта јој је тај болесник? Сигурно отац и – школски друг њенога мужа! Јер муж јој збиља не изгледа ништа млађи! –

(Приђе 2. левим вратима – загледа)

Седи –

(Пита кроз врата)

Како је господину? – Рђаво?...

(Уђе)

II ПОЈАВА

Ђока Шерлок, па Маца, па Доктор.

ЂОКА

(Отвори прозор и опрезно ускочи у собу)

Ту смо! – Још у подне одредио ме Управник за ову кућу да хватам "Црну руку". Ал' ја не водем дан. Ноћ је за све! – Ноћу се јављају и црне тице и црне руке! Та ја знам да "црну руку" нећу ухватити, али од кад се прочуло за црне руке, ја пун џеп белих динара! – Ко ти га зна да л' у опште постоје "црне руке", ал' мени

користи и ако не постоје. Ја удесим писамце, па га пошаљем све овако масним газдама, па их преплашим! Одма траже тајног полицајца да их чува. Па се ту жестоко проводи. Наравно, да неког морам да приведем у кварт, ко ми се ма најмање учини сумњив. – И ово је добра кућа. Чуо сам да има и собарица! Овде ћу дуже стражарити... Ал' ако се изистински појави каква "црна рука"! – Е, онда ћемо овуда од куда смо и дошли. А ја овако увек долазим, јер тако се и Шерлок Холмс увлачио...

(Осврће се)

Куд ли је собарица?

(Пође 1. десним вратима)

овамо нешто шушка!

(Отвори врата)

МАЦА

(Из собе)

Не спавам, не спавам! – Слободно!

ЪОКА

(Тргне се)

Ух, ово је – стара-мајка!

(Склони се брзо у десну 2. собу)

МАЦА

(Изиђе)

Не спавам! – Извол'те...

(Погледа свуд)

Нема никог? – А баш сам лепо видела човека... И све ми се чини да је био он... Куд ли је отишао?

ДОКТОР

(Чука у врата из собе у коју га је затворио Лаза у 1. чину)

МАЦА

Неко куца?

(Осврће се)

На оним вратима? –

(Прилази левим I. вратима)

То је он! Рекао је да ће лећи ма где!

(Кроз врата – кокетно)

Ту сам! – Шта ћете... ?

ДОКТОР

(Куца изнутра)

МАЦА

(Викне јаче)

Та ту сам!

ДОКТОР

(Изнутра)

Сам, сам! – Дајте ми бар свећу!

МАЦА

(Тргне се)

То није његов глас! – Ал' опет... Он је! – Обешењак је то! Променуо је глас!

(Тихо)

Одма, одма!

(Прилази и узима једну свећу, па се враћа I. левим вратима)

Ево!

ДОКТОР

(Куца изнутра)

МАЦА

(Јаче)

Та ево, шта куцате?...

ДОКТОР

Да, да! – Одкљчајте!

МАЦА

Закључан! Кључ са ове стране! – О, Боже! То га је сигурно Софија закључала.

(Откључава)

ДОКТОР

(Промоли се на врата, зграби свећу из њених руку)

Хвала! –

(Повуче се унутра и затвори врата)

МАЦА

(Врисне)

Ах!...

(Падне)

III ПОЈАВА

Маца Лаза Госпођа

ЛАЗА

(Из леве 2. собе истрчи)

Шта је? Ко виче?

СОФИЈА

(Истрчи за Лазом)

То је Мацин глас!...

ЛАЗА

Јест! Ево је!...

(Приђе Маци и подиже је)

Шта вам је?

СОФИЈА

Госпа Мацо! Шта је?

МАЦА

(Испрекидано у јаком узбуђењу)

Цр... цр... Црна рука!

ЛАЗА и СОФИЈА

(Заједно)

Где? Где?...

МАЦА

Ту... тамо... Не знам!... Само знам да је "Црна рука".

IV ПОЈАВА

Пређашњи. Собарица

СОБАРИЦА

(Врисне у десној другој соби)

Ах!...

СВИ

(Се тргну)

Шта је сад?

СОБАРИЦА

(Истрчи у рекли за спавање)

Јаој... Не дајте!... "Црна рука"...

ЛАЗА

Каква "Црна рука"?

СОБАРИЦА

Јесте пипнула ме "Црна рука"... Јаој... Тамо је... у соби.

(Клоне на канабе)

ЛАЗА

Ама, то се вама причињава!

(Утрчи у десну 2. десну собу)

МАЦА

Ах! Та рука шета из собе у собу!... Ужасно!... Марија... Чашу воде...

СОБАРИЦА

Ах... не могу милостива... а и мени би требала једна чаша!...

ЛАЗА

(У соби 2. десној)

Стој! – Ко си? – Овамо!...

V ПОЈАВА

Пређашњи. Лаза. Ђока.

ЛАЗА

(Извлачи Ђоку из десне собе)

Говори ко си!?

ЖЕНСКЕ

(Све се тржу, преплашено, ал' без вриске)

Ах!...

ГОСПОЂА

Дакле, доиста хоће да ми убију мужа!

ЛАЗА

Ко си?

ЂОКА

То је тајна!

ЛАЗА

Море говори, док те нисам пропустио кроз шаке.

ЂОКА

Ја сам тајни полицајац, и овамо сам нарочито послан.

ЛАЗА

Па коме си се јавио?

ЂОКА

Никоме! Кад се јавим онда сам јавни и више нисам тајни!

МАЦА

Тај лаже! Предајте га полицији...

ГОСПОЂА

Зовите патролу!

ЛАЗА

Сад ћу ја њега спаковати! Овамо!
(Вуче га на средња врата)

ЂОКА

Али молим вас... пазите шта радите... Одговараћете кривично!

ЛАЗА

Хајде ти прво на одговор!
(Извуче га)

V ПОЈАВА

Пређашње без Лазе и Ђоке, па Господин из собе.

МАЦА

Ето, видите, да је истина!

СОБАРИЦА

Како да није! Кад ме пипнуо сва сам претрнула!

ГОСПОЂА

О, госпoде! Да човек није сигуран ни у својој рођеној кући!

МАЦА

Једно ми је само чудно! Кад се брже одавде чак тамо створио?

СОБАРИЦА

А зар је и вас напао?

МАЦА

Истргао ми је свећу из руке!

ГОСПОДИН

(Из собе)

Шта је? Каква је то галама?... Је ли?...

ГОСПОЂА

Не смем му ништа рећи! То би га сасвим убило!...

(Одлази у леву 2. собу)

Ништа, ништа... разговарамо!...

(Уђе)

МАЦА

(Собарици)

Иди ти, лези! У јутру мораш да радиш! Испевај се...

СОБАРИЦА

Нема више ништа од мога сна! Нећу ока склопити!

(Оде у 2. десну собу)

МАЦА

Ах, како је страшно разочарење! А ја сам мислила да је он... божанствено дрски обешењак... И тако сам се радовала...

VI ПОЈАВА

Маца Лаза

ЛАЗА

(Долази средином)

Предао сам га полицији. Сутра ћу отићи у квартал да изјавим шта је било.

МАЦА

Ах! Да вас није било... пропале би... Хвала вам! Ви сте ми живот спасли –

ЛАЗА

Нема на чему.

МАЦА

(Афектирајући)

Не, не! Ви сте ми живот спасли... Он је од сад ваш!

ЛАЗА

Како?

МАЦА

Од сад је мој живот ваш! Узмите га!...

ЛАЗА

Нека. Имам већ један! Шта би с два живота?

МАЦА

(Кокетно)

Ах, ви сте –

ЛАЗА

(Упада)

– божанствено дрски? – Знам!

МАЦА

Лаку ноћ!

ЛАЗА

Пријатно спавање!

МАЦА

Сањаћу о своме спасиоцу!...

(Оде у 1. десну собу)

VIII ПОЈАВА

Лаза, па Господин.

ЛАЗА

Боме, ја већ верујем у "Црну руку". Од куд би се овај овде створио? – Бар за мене је ово доиста "Црна рука". Дошао сам због њене беле ручице, па ето преседећу сву ноћ у хватању "црних руку"...

(Седне на капабе)

Ипак није све изгубљено. Кад је болесник заспао рекла ми је да ће доћи овамо... И од куд она матора да цикне! Поквари ми све!... Све једно. Мало више чекања неће шкодити. Доћи ће она... Срце ми каже да ће доћи!

(Погледа у 2. лева врата)

Аха! – Ето је! – Врата се отварају... Она је...

ГОСПОДИН

(У дугачкој белој спавахој кошуљи која стиже до стопала, са белом спавахом капом на глави, излази из 2. леве собе slabим гласом)

Где сте?

ЛАЗА

Ево ме! –

(Скочи у сусрет – тргне се – за се)

Ах, ово је она – он!

(Гласно)

Што сте устали?

ГОСПОДИН

Не могу да спавам. Чим заспим сањам страшно. Прво ми се појави један црни прст, па онда два, па три, па пуно црних прстију! Читав вихор од прстију!... Витлају се, витлају, па се тек улепе, све по пет заједно, па испадну црне шаке... Црне руке! Па ми све прете... све у један пут...

ЛАЗА

Ипак сте требали да лежите...

ГОСПОДИН

Не могу. Лежо сам цео дан... у осталом, нек се мало одмори и моја жена.

ЛАЗА

(Зачуђено)
Ваша жена?!

ГОСПОДИН

Јест, нек се одмори.

ЛАЗА

Зар је она госпођа ваша жена?

ГОСПОДИН

Јесте. А што вам је то чудно?

ЛАЗА

Не, ја сам само мислио, да је она жена оног другог старог господина.

ГОСПОДИН

По чему?

ЛАЗА

Па тако... Изгледало ми... по свачему!

ГОСПОДИН

И вама је изгледало? – Дабоме, јасна је ствар! Свакоме мора тако да изгледа...

ЛАЗА

Сасвим. Јер онај је господин врло сумњив...

ГОСПОДИН

Је л' те? И мени је тако изгледало! Ја шта више мислим, да је и он члан "Црне руке" и да покушава преко жене да ме отрује. Јуче ми је сву утробу искидао некаквим леком... А она ме гонила да узимам тачно свака два сата!

ЛАЗА

Имате право! Сад ми је јасно од куд да се у исто време појави
"Црна рука" на две стране.

ГОСПОДИН

А где се појавила?

ЛАЗА

Па овде, мало час!

ГОСПОДИН

(Сав премре)

Овде?

ЛАЗА

Зар ви нисте чули вику?

ГОСПОДИН

Чуо сам... Ал' ми жена рече да није ништа!

ЛАЗА

Госпођа вам то рекла?

ГОСПОДИН

Да. Мало час!

ЛАЗА

Е, онда се чувајте и од ње! – Мало час сам једнога ухватио и
предао га патролцији.

ГОСПОДИН

Где сте га ухватили.

ЛАЗА

У овој соби.

(Покаже 2. десну собу)

ГОСПОДИН

Ах!... Тај је мене тражио... А то је тек први дан рока! – Како да
се спасем?!

ЛАЗА

Ја на вашем месту промену би изглед – ошишао бих се до главе и обријао бих бркове и браду. И сви који вас знају неће вас тада познати.

ГОСПОДИН

То би могао... И после, брада, бркови и коса опет ће да нарасту... сасвим то бих могао.

ЛАЗА

Али то не треба нико да зна, па чак ни ваша госпођа.

ГОСПОДИН

То је немогуће.

ЛАЗА

Ни најмање. Затворите се ви у ову собу
(Појазује прву кулису лево)

Ја ћу вам ошишати бркове, браду и косу. То неће бити баш најбоље, ал' кад се живот спасава не гледа се на лепоту.

ГОСПОДИН

Каква лепота! – Само да се спасем!... Маказе су ту на камину!
(Приђе камину)

Ух, ал' ту страшно дува. Стари широк оцак, па просто промаја да убије...

(Узима маказе)

Хајдмо!

(Долази пред врата у 1. левој кулиси)

пресвлачио се многи ојађеник и у женске хаљине само да спасе живот!

(Отвори врата – тргне се)

Ах!

ЛАЗА

Шта вам је?

ГОСПОДИН

Ту је онај... Дакле и он је с њима!

ЛАЗА

(Притрчи вратима)

Ко? – А – муж – то јест, онај што сам мислио да је муж! –
Избацићемо га! – Он је и иначе сумњив!

ГОСПОДИН

(Виче унутра)

Излазите господине! Шта тражите ту ноћу!...

IX ПОЈАВА

Пређашњи. Доктор.

ДОКТОР

Оћу, оћу!

(Изиђе)

А зар је већ свануло?

(Изиђе без иберцига)

ГОСПОДИН

Кад сте се увукли?

ДОКТОР

Свукли? Нисам хтео... Ја дежурам увек обучен.

ГОСПОДИН

Дежурате? Па зар ту?

ДОКТОР

Њу? Јес, јес! Она ми је казала...

ЛАЗА

Она? –

(Господину)

Чујете ли?

ГОСПОДИН

Чујем и каменим се!

ЛАЗА

(Доктору)

Ама у опште ко сте ви? Ко сте?...

ДОКТОР

Имате госте? – Извол’те – изволте! Ја сам се већ испавео!

ГОСПОДИН

Он се претвара, да је луд!

ЛАЗА

То је још један основ подозрења више! – Сад ћу ја и са њим бити готов!

(Ухвати га под мишицу)

Овамо!

ДОКТОР

Куда ћемо?

ЛАЗА

Овамо-о-о!

ДОКТОР

Некоме је зло! – Добро, добро!

ЛАЗА

(Вуче га)

Ни речи више!

ДОКТОР

Шта – издише?! Хајте брзо! брзо!

(Пожури на средња врата)

ЛАЗА

(Господину)

Ви идите унутра, сад ћу се ја вратити!

(Оде средином)

ГОСПОДИН

Ах, да није овог красног полицајца, ја би био већ покојни! Моја жена!... Моја жена "Црна рука"... ко би се томе надао!
(Оде у 1. леву кулису)

X ПОЈАВА

Маца, па Ојачар.

МАЦА

(Излази из своје собе)

Не, не! Нисам му се довољно захвалила! Живот ми је спасао, требала сам га пољубити бар један пут.

(Гледа около)

Али, где је?...

ОЈАЧАР

(С поља говори кроз левак од картона хартије тако, да изгледа да глас долази из ојака)

Душо!... Душо слатка! Јеси ли ту!...

МАЦА

(Тргне се)

Тај глас? – Одакле долази?...

ОЈАЧАР

(С поља, као горе)

Чујеш ли ме, сунце моје?... Ја сам!...

МАЦА

Није могуће да је то он...

ОЦАЧАР

(С поља, као горе)

Сакрио сам се на таван! Јављам ти се кроз оцак... Собњи оцак...
Јеси ли ту?

МАЦА

Шта ће на тавану? – Сигурно прегледа да нема кога горе.

ОЦАЧАР

(С поља, као горе)

Јеси ли ту?

МАЦА

(Узрујана – јако дише)

Ах, шта да му одговорим?...

ОЦАЧАР

(С поља, као горе)

Ако си ту, спустићу се за тренутак у твој загрљај!

МАЦА

(Опијена срећом)

У загрљај! Ах! –

(Притрчи камину – виче кроз камин)

Ту сам! Ту сам!...

ОЦАЧАР

(С поља, као пре)

Ту си?! – Летим!...

(Чује се јако батргање кроз камин)

МАЦА

Лети! Ах – голубе мој бели!

ОЦАЧАР

(Промоли главу кроз отвор камина сав гарав)

Ево ме – долетио сам!...

(Истрчи из камина и загрли је)

МАЦА

(Загушено викне)

Ах!

(И клоне)

ОЦАЧАР

Па, ово није она!... Да се чистим, док не дође к себи

(Спусти је на канабе, и побегне средином)

МАЦА

(Лежи непомично)

XI ПОЈАВА

Маца (лежи). Господин. Госпођа

ГОСПОДИН

(Опрезно одшкрине врата и извири)

Као да сам чуо неки разговор? – Нема никога! –

(Смотри Мацу)

Ко оно лежи?

(Прилази опрезно)

Маца? – Шта ће она ту?...

МАЦА

(Долази к себи. Радосно)

Голубе – мој – бели...

ГОСПОДИН

(Зачуђено)

Мисли ли она мене?

МАЦА

(Још бунца)

Долети... долети...

ГОСПОЂА

(Појави се на вратима 2. с лева)

Где је тај изашао? –

(Смотри их)

Шта видим!...

МАЦА

(Бунца)

Загрли ме... голубе мој... бели!...

ГОСПОЂА

(Љутиго)

”Голубе бели?” то ли је твоја ”црна рука”...

(Приђе му)

Шта то значи?

ГОСПОДИН

Не знам? – ал’ изгледа ми, да ништа не значи.

МАЦА

(Бунца)

Долети... долети...

ГОСПОЂА

Долетите јој, господине!

ГОСПОДИН

Какво летење? – Нисам авијатичар! – Не умем да летим!

ГОСПОЂА

Али ја умеме! Ја ћу одлетети од таквога мужа! Није те ни стид!

– У осталом то и јесте твоја прилика а не ја! Старкељо!

(Оде у собу 1. десно)

ГОСПОДИН

Сад сам на чисто! Она ме мрзи! Она је у дослуху с мојим убицама! – Али ошишаћу се ја!

(Оде у прву собу лево)

XII ПОЈАВА

Маца Лаза

ЛАЗА

(Улази средином)

Тако, и овога сам испратио! Још онога да ошишам, па сам онда комотан у овој кући, где би тако радо вечно остао.

(Иде напред. Смотри Мацу)

Шта је сад? – Зар је овде заспала! –

(Пође на прстима)

”Да се злато не пробуди!... ”

МАЦА

(Трља очи)

Је ли то био сан? –

(Види Лазу)

Не, није сан! – Он је ту!... Ах, како си ме преплашио?

ЛАЗА

Шта је било?

МАЦА

Страшно си изгледао?

ЛАЗА

(За се)

Од кад је ова са мном пер-ту?

(Гласно)

Кад сам то изгледао страشان?

МАЦА

(Стидиљиво)

Мало час, кад си дошао кроз оџак!

ЛАЗА

Кроз оџак?

МАЦА
 Јест – голубе мој...
 ЛАЗА
 (За се)
 Ова је луда!...
 (Гласно)
 Испавајте се. Вама шкоди кад се не испавате!...
 (Оде у 1. собу лево)

ХИИ ПОЈАВА

Маца Госпођа

ГОСПОЂА
 (Изиђе из 1. десне собе, у жакету, са шеширом)
 Тако, идем!

МАЦА
 (Зачуђено)
 Куда?

ГОСПОЂА
 То се вас најмање тиче!

МАЦА
 Вас? – Шта је теби?

ГОСПОЂА
 Зар још имаш образа да питаш? – Заводиш ми мужа...

МАЦА
 Ја?!

ГОСПОЂА
 Зато мени препоручујеш "да се пролудим док сам млада"... Срамота!

МАЦА

Ја те збилъа не разумем!

ГОСПОЂА

Ко је био мало пре крај тебе?

МАЦА

А зар је теби то криво? Па ти га иначе не трпиш!

ГОСПОЂА

Ко ти је рекао: да га не трпим?

МАЦА

Дакле волиш га?

ГОСПОЂА

И волим и поштујем!

МАЦА

То сад први пут чујем. Онда си требала да ми то признаш.

ГОСПОЂА

Знала си ти то.

МАЦА

Па зашто онда ниси хтела да га примиш?

ГОСПОЂА

Кога?

МАЦА

Па, поручника Лазу.

ГОСПОЂА

Реч је о моме мужу. Он је био ту с тобом!

МАЦА

Твој муж?! – И-ју! Нисам га ни видела!...

ГОСПОЂА

Ал' ја сам га видеела.

МАЦА

Ниси доборо видеела. То је био поручник Лаза. До сад је био!

ГОСПОЂА

Нисам ваљда слепа!

МАЦА

Веруј, преварила си се!

ГОСПОЂА

Али он је говорио са мном. Ваљда познајем глас свога мужа!...

МАЦА

Ја ти се кунем, да га нисам од синоћ видеела!...

ГОСПОЂА

(Скида шешир)

То се мора расветлитити. Питаћемо га!

МАЦА

То је најбоље. А сад скини се и смири! – Хајде, и ја морам да легнем! – Чудна је ноћашња ноћ!

(Полази у л. десну собу)

ГОСПОЂА

Веома чудна!

(Обе оду у л. десну собу)

XIV ПОЈАВА

Лаза, па госпођа, па Маца

ЛАЗА

*(Излази из 1. леве собе, у оној кошуљи и капи Господиновој,
Говори натраг у собу)*

Тако. Ви обуците то одело. Сад вас нико не може познати. А ако ко помисли од мене да сте ви, ја се удем бранити. Закључајте се! – Тако! –

(Одмакне од врата, која господин изнутра закључава)

Сад је победа сигурна. Сад већ личим на њенога мужа...

ГОСПОЂА

*(Изиђе из 1. десне собе. Смотри Лазу. Мисли да је њен муж.
Сад је без жакета)*

Манојло!

ЛАЗА

(За се)

Сасвим личим! Ето већ се преварила! Ах, само да се и даље вара...

ГОСПОЂА

Чујеш ли Манојло...

ЛАЗА

(Ништа не говорећи – одлази право у 2. леву собу)

ГОСПОЂА

(За њим)

Манојло!...

МАЦА

(Изађе из 1. десне собе)

Је ли он? Е, баш да га питамо! Сад ћеш се уверити!

ОБЕ

(Уђу у 2. леву собу)

XV ПОЈАВА

Ђока, па Маца и Госпођа

ЂОКА

(Ускочи опрезно кроз прозор)

Опа! – Реферисао сам све члану. Наредио ми је да укебам тог младића, јер вели: никакав млад човек не станује код господина Манојла! И патролција је добио преко носа, што ми није веровао да сам полицијско лице! – Сад на посао! – Писар чека доле да му предам тицу...

МАЦА и ГОСПОЂА

(Заједно у соби)

Ах!

ГОСПОЂА

(Истрчи из собе)

То није мој муж!

МАЦА

(Истрчи из собе)

Шта ће то да значи!

ЂОКА

Шта се десило?

ГОСПОЂА

Ко сте ви?

ЂОКА

Полицајац!

ГОСПОЂА

Онда брзо помозите! Ту је неко у спаваћем оделу мога мужа – а мога мужа нема!...

ЂОКА

(За се)

То је она тица!

(Притрчи прозору – звижди у пиштаљку)

(Госпођи)

Идите, отворите врата...

ГОСПОЂА

(Изиђе средином, и мало за тим враћа се)

МАЦА

(За се)

Ах, шта ће сад бити?

ЂОКА

(Прилази 2. левим вратима)

Излазите господине! У име закона, излазите!

ЛАЗА

(Из собе)

Ко ме зове?

XVI ПОЈАВА

Пређашњи. Лаза, па Писар.

ЛАЗА

(Изиђе из собе у оној кошуљи и капи)

Ко ме зове? –

ЂОКА

Ја? –

ЛАЗА

Опет ти?

ЂОКА

Да, ал' сад ћете ви имати првенство. Ви ћете напред а ја за вама!

ЛАЗА

Напоље, вуцибатино!...

ГОСПОЂА

Где сте ми дели мужа?...

МАЦА

(За се)
Ово је већ претерано!...

ПИСАР

(Уђе)
Шта се десило?

ГОСПОЂА

Овај ми је убио мужа!

ЂОКА

То је онај, што сам вам причао.

МАЦА

Ах! Скандал!... Скандал!...

ГОСПОЂА

Он је члан "Црне руке"... претресите га...

ПИСАР

Не противите се господине!
(Хоће да га претресе)

ЛАЗА

Знате ли ко сам ја?

ПИСАР

То ћете ми рећи у кварту.

ЂОКА

Тамо ћемо изменити визит-карте!

ЛАЗА

Ја сам официр!

ПИСАР

Могуће. Али допустите...
*(Подигне му кошуљу и брља по џеповима и извуче оно писмо.
Чита адресу)*

Адреса је на господина Манојла? Његово писмо код вас?!

(Извуче из коверте писмо и чита – прво у себи па заврши гласно)
 ”Не учините ли то у одређеном року, онда ће то учинити – ”Црна
 рука”. –

(Одважно)

Пођите господине!

ЛАЗА

Чекајте да бар ово са себе скинем!

(Скине кошуљу и капу. Узме шешир са камина и полази напред.
Писару)

Кајаћете се за ово, ал’ ће бити доцкан!

ЂОКА

(Истрчи напред и отвори средња врата)

Извол’те.

ПИСАР

Све једно, нек се кајем!...

(Маци и Госпођи)

Пођите и ви, ствар је врло важна. Тиче се ”Црне руке”.

(Илази за Ђоком и Лазом)

ГОСПОЂА

Одмах!

(Виче)

Марија! – Марија!...

XVII ПОЈАВА

Пређашње. Собарица

СОБАРИЦА

(Из 2. десне собе)

Јаој, госпођо! Чујем ја галаму, али не смем да изиђем. Не знам
 шта је?...

ГОСПОЋА

Изиђи слободно! –

СОБАРИЦА

(Изиђе)
Ах – саме сте?

МАЦА

(Облачи мантил)
Ах, скандал! Скандал!

ГОСПОЋА

(Једнако узбуђена)
Ми идемо нужним послом. Кућа је сама! Припази!
(Оде по жакет у 1. десну)

СОБАРИЦА

(Маци)
А шта је све то било?

МАЦА

Ах, скандал! Скандал!

СОБАРИЦА

Ја чујем неку вриску, неку ларму, па сам премрла! А шта се то десило?

МАЦА

Ах, скандал! Скандал!

ГОСПОЋА

(Изиђе из 1. десне добе са жакетом и шалом преко главе)
Хајдмо госпа Мацо!
(Одлази средином)

МАЦА

Хајдмо!
(Иде за њом)
Ах, скандал! Скандал! –
(Оде средином)

XVIII ПОЈАВА

Собарица. Ојачар (С поља). Ђока

СОБАРИЦА

(Имитира је)

"Ах, скандал! Скандал!" – Окупила то те то! – Сад опет не знам шта је у ствари! – О, господе, каква је ово ноћ?... Од куд те црне руке по овој кући!...

ОЈАЧАР

(С поља – кроз ојак, као пре)

Душице! – Јеси ли ту?...

СОБАРИЦА

(Преплашено)

А-а?...

ОЈАЧАР

(Као горе)

Јави се ако си ту?...

СОБАРИЦА

Одакле долази тај глас?... Јао!... Одсекле ми се ноге!... Не могу ни да бегам...

ЂОКА

(Ускаче кроз прозор)

Опа!...

СОБАРИЦА

(Врисне)

Ах!... Ко је?...

ЂОКА

(Строго)

Пст!... Ни речи!... Онај је официр доиста официр! – И опалио ми је жесток шамар за увреду!

СОБАРИЦА

Који... официр? – Ништа не знам!

ЂОКА

И не мораш да знаш... Главно је да овде има неки официр који није официр, који је "Црна рука!"

СОБАРИЦА

Црна рука? – Где!...

ЂОКА

Ту, некуд.

(Прилази десним вратима)

ОЦАЧАР

(Кроз ошак)

Оћеш ли да долетим? –

ЂОКА

(Тргне се)

А? – Ко то говори?... Је си л' ти то казала?...

СОБАРИЦА

Ни... нисам!...

ЂОКА

(Прилази левим вратима)

Онда је неко овамо.

ОЦАЧАР

(Кроз ошак)

У загрљај... У загрљај!...

ЂОКА

(Окрене се собарици – смеши се)

То се ти измотаваш! – "У загрљај!" па што одмах не кажеш!

(Приђе јој и грли је силом)

СОБАРИЦА

Та, пустите ме... Викаћу!...

ЂОКА

А ко ће те чути, кад никога нема, сви су у кварту... Душице моја!...

ОЦАЧАР

(Из оцака)
Душице моја!...

ЂОКА

(Тргне се)
Кој је то враг! –
(Викне)
Душице моја! –

ОЦАЧАР

(Кроз оцак)
Душице моја!

ЂОКА

А, сад знам, то одјекује соба!...
(Опет грли собарицу)
Ја хватам "Црну руку", а ухватио сам белу лутку!
(Цмокне је)

ОЦАЧАР

(Из оцака)
Ево ме! Летим!

ЂОКА

(Тргне се, али не пушта собарицу из загрљаја)
Дал' је и то одјек пољубца!...
(Опет је љуби)

ОЦАЧАР

(Промоли се кроз оцак)
Шта видим? – Њу неко други грли!...
(Изиђе и Ђоки удари шамар)

ЂОКА

Е, то већ није одјек пољубца! –

ОЦАЧАР

(Собарици)

За то ти не волиш да се гаравиш? Је ли?

(Пође к њој)

ЂОКА

Да је ниси дирн'о! –

(Дохвати оцачара)

ОЦАЧАР

Пуштај ме!...

(Гушају се)

СОБАРИЦА

(За се)

О, господе, шта је све ово? – Туку се због мене, а ни један није мој! У помоћ! – Ах... тешко ми је!

(Падне код оне кошуље)

ЂОКА

(У гушању)

Знаш ли ти кој сам ја!...

(Из цепа му испадне пуно писама са мртвачким главама)

ОЦАЧАР

Просуше ти се визит-карте! После ћу да видим! А сад, овамо! – На улицу!...

(Гура га напоље)

ЂОКА

Запамтићеш ти мене!...

(Обојица у гушању откотрљају се средином)

XIX ПОЈАВА

Господин. Собарица, па Ојачар.

ГОСПОДИН

(После дуже паузе извири из 1. леве собе. Обријан је и ошишан, а на себи има докторов иберцигер)

Сад је тишина!... А био је неки велики лом! – Помињали су убиство и црну руку и чуо сам како се гушају! – Ах, сиромах онај младић, погинуо је у место мене! –

(Смотри писма, узима их)

Шта је ово?... "Црна рука"... Дакле истина је...

(Смотри собарицу)

А ово!...

(Сагне се)

Марија! Мртва Марија... И она? Две жртве због мене, а тек је прва ноћ...

ОЈАЧАР

(С поља кроз ојак)

Како ти је?... Сад ћу ја!...

ГОСПОДИН

(Осврће се преплашено)

Ко то виче?...

ОЈАЧАР

С њим сам готов, сад ћу с тобом...

ГОСПОДИН

Ах!... То је црна рука!

СОБАРИЦА

(Скочи)

Где? –

ГОСПОДИН

(Уплаши се од ње)

Зар... зар ниси мртва?

СОБАРИЦА

(Не познаје га, јер је обријан и ошишан)

Милост!... Ја сам невина!...

ОЦАЧАР

(Промоли се кроз оцак)

Шта? – Сад опет други!...

ГОСПОДИН

(Кад га види дрекне)

Ах!... ето... ето... црне руке!...

(Побегне у собу 1. леву и затвори се)

СОБАРИЦА

Милост!... Нисам крива!...

(Побегне у собу 2. десно)

ОЦАЧАР

(Изиђе из оцака)

Ниси крива? – Зар двојица, па ниси крива?... Оног једног избацих на улицу, ал' се врата затворише и морао сам опет – кроз таван! Три пут кроз оцак! То је сувише од једнога оцачара! – Сад ћу овог другог...

(Смотри кошуљу)

Шта је ово? – *(Гледа)*

Њена кошуља! – Ах... Ах... Невернице!... Не!... То не могу преживети... Убићу се! Отроваћу се...

(Смотри коњак)

Ово је сигурно отров?...

(Пије)

Није отров, ал' је коњак!... А кад попијем сав коњак... искидаће ми утробу... па сам опет мртав...

(Пије. Кроз плач)

Умрећу!... И нек ме саране у њеној кошуљи!...

(Облачи кошуљу. – Метне капу.)

Тако!...

(Пије)

”Со свјати ми у покој... ”

(Пије)

XX ПОЈАВА

Ојачар. Ђока

ЂОКА

(Ускочи кроз прозор)

Опа!...

(Смотри ојачара. Мисли да је официр)

Охо! – Официр! – Нисам за шамаре! – Опа!

(Искочи кроз прозор)

ЗАВЕСА

III ЧИН

Иста декорација

Јутро.

Кад се завеса дигне чује се граја с поља: "жртва црне руке!" – "пусти нас да видимо" итд. –

I ПОЈАВА

Госпођа. Маца. Писар. Репортер. Ђока. Собарица

ГОСПОЂА

(Уплакана. Писару)

Пустите ме само да га видим!

ПИСАР

Немојте госпођо! Боље да га не видите.

МАЦА

Сигурно врло ружно изгледа?

ПИСАР

Не можете га познати! Сав се изменуо!

ЂОКА

(На вратима жандарму)

Никога не пуштај! Одби тај свет тамо!

СОБАРИЦА

Хоћете ли госпођо да легнете?...

ГОСПОЂА

Ах, какво легање! – Тешко мени! –

(Писару)

Али, господине много би ми лакше било, да га видим!

ПИСАР

Не, не, госпођо! – Идите, одморите се! – Кад лекар дође зваћу вас! Онда можете видети...

ГОСПОЂА

Хвала! – Хајдмо Мацо! –

(Полази у I. десну собу)

МАЦА

О, господе, шта се све начини за једну ноћ!

(Иде за госпођом)

ГОСПОЂА

(Кроз плач)

Ах, Манојло! Манојло!

(Уђе у I. десну собу)

МАЦА

(Кроз плач)

Не помаже плач... госпа Сојо!...

(Оде за њом)

СОБАРИЦА

Сирома господин! Ко је мислио да ће тако свршити!

II ПОЈАВА

Писар. Репортер. Ђоле. Собарица

РЕПОРТЕР

(За све то време писао је на "шлајфнама" уско исечене дугачке хартије. Писару)

Дакле, господина прво није никуд било, па кад сте се вратили из кварта, нашли сте га удављеног у кревету.

ПИСАР

Тако је. Ја сам га нашао! Ја у опште имам дара за проналажење злочина. Можете и то поменути. сад, ваша ствар! Али, тако је у ствари!

РЕПОРТЕР

(Пише)

А за то време није било никога у кући?

ПИСАР

Никога сем собарице.

РЕПОРТЕР

Па, притегните њу!

СОБАРИЦА

За то извините!

РЕПОРТЕР

Проговорићеш ти још како!

(Пише даље)

СОБАРИЦА

Ништа ја не знам. Ја сам се закључала и сва дрхтала: мени је било доста од "Црне руке!"

РЕПОРТЕР

Какве "Црне руке"?

СОБАРИЦА

Па те, што је и господина удавила. Прво је мене почела да пипа и да нисам вриснула, ко зна шта би било!

ЂОКА

(Смеши се)

Бога ми, ко зна шта би било!

ПИСАР

(Репортеру)

И то је једна важна околност, да сам ја још пре злочина био на лицу места и ухватио једно сумњиво лице.

РЕПОРТЕР

Сумњиво лице? А ко је то?

ПИСАР

У кварту се после утврдило, да то није никакво сумњиво лице, већ неки поручник. Али ипак, та моја опрезност за похвалу је. Нарочито у то доба ноћи!

ЂОКА

(На вратима као да пита жандарма)

Иде доктор? –

(Писару)

Иде доктор!

СОБАРИЦА

Одох да јавим госпођи.

(Оде у 1. десну собу)

III ПОЈАВА

Писар. Репортер. Ђока Доктор.

ДОКТОР

(Уђе средином)

Сву ноћ сам преседео у кварту и тек ми сад кажу да је овде тај што издише!

ПИСАР

Издахнуо је одавно.

ДОКТОР

Шта је главно? – Главно је издати умрлицу! – Где је тај?

ПИСАР

Овде лево?

ДОКТОР

Пево? Има таквих случајева, да певају пред смрт. На пример: лабудови!

ЂОКА

(За се)

Куд нађоше тог глувака!

ПИСАР

Овамо г. докторе! Пожурите, имам још и рапорт да слупам!

ДОКТОР

Ја да га купам? Којешта!

(Уђе у 2. собу лево)

ПИСАР

Глув к'о топ! –

(Репортеру)

Извол'те господине!

РЕПОРТЕР

Морам да журим у редакцију, да напишем пре но што дођу слагачи на ред.

ПИСАР

Па ово ће трајати неколико минута...

РЕПОРТЕР

(Улазећи у 2. собу лево)

Само да се не отегне!

ПИСАР и БОКА

(Уђу за њим. За се)

К'о твој извештај!

IV ПОЈАВА

Лаза (у униформи), па Госпођа

ЛАЗА

(Уђе средином)

Сад ми мора дати задовољења. Ноћас сам био страшно увређен.

И то она да ме увреди...

ГОСПОЂА

(Из 1. десне кулисе говори натраг)

Нека! Сама ћу... Ви дођите после, кад га спремимо! –

(Пође)

ЛАЗА

Госпођо!

ГОСПОЂА

Опет ви?

ЛАЗА

И то у униформи.

ГОСПОЂА

То ми је свеједно!

ЛАЗА

Јуче вам то није било свеједно, већ сте захтевали да дођем у цивилилу.

ГОСПОЂА

Ја?

ЛАЗА

Јест ви! И због тога сам доживео непријатне сцене! Госпођо ја сам увређен...

ГОСПОЂА

А ја сам ожалошћена, и немам кад да слушавам ваше увреде.

ЛАЗА

Ви ожалошћени.

ГОСПОЂА

Да господине! Муж ми је удављен.

ЛАЗА

Удављен?

ГОСПОЂА

Јест. Ноћас. Док смо били у полицији!

ЛАЗА

То није могуће! Јесте ли видели својим очима свога мртвога мужа?

ГОСПОЂА

Нисам. Али га је полиција видела.

ЛАЗА

Је ли то баш он?

ГОСПОЂА

Он, главом и брадом.

ЛАЗА

Брадом? Онда није он!

ГОСПОЂА

Та ваљда ја познајем свога мужа?

ЛАЗА

Не познајете га! Чим је с брадом не познајете га! То је сигурно
удављен онај други...

ГОСПОЂА

Који други?

ЛАЗА

Онај с брадом!...

V ПОЈАВА

Доктор. Писар. Репортер. Ђока. Пређашњи.

РЕПОРТЕР

Па то сам ја само у залуд дангубио! Безобразлук!
(*Изјури средином*)

ПИСАР

И мој увиђај оде у трице.

ЂОКА

А моје преметање преко прозора.

ДОКТОР

Мора, мора! Док се испава!

ГОСПОЂА

Шта је било?

ПИСАР

*(Љутиго)*Ништа. Господин је пијан, а није мртав!
(*Изјури средином*)

ГОСПОЂА

Пијан? – То онда није мој муж! Он не пије!

ЛАЗА

Је ли с брадом и брковима?

БОКА

Ђосав је и ошишан!
(Оде средином)

ЛАЗА

То је онда ваш муж!

ГОСПОЂА

(Лазе)
Ви сте досадни!

ЛАЗА

Али то је тачно. Јер ево, овај други
(Покаже доктора)
он је жив!

ДОКТОР

Ко је крив? – Напијо се... сам је крив.

ГОСПОЂА

Нашто препирка! Одмах ћу се уверити!
(Пође 2. вратима лево)

ЛАЗА

(Препречи јој пут)
Само преко мене мртвог доћи ћете до вашег мртвог мужа!
(Клекне код врата)

ГОСПОЂА

Ви се усуђујете да ми браните!...

ДОКТОР

(Гледа их – за се)
Ови канда певају неки дует из оперете!
(Ослушкује)

ГОСПОЂА

С пута господине!...

VI ПОЈАВА

Пређашњи. Маца

МАЦА

(Из 1. десне собе)

Каква је то вика!

ДОКТОР

(Зауставља је)

Не узнемиравајте дует!... Ја здраво волим песме!

МАЦА

Песме?

ДОКТОР

Несме-несме! Нико не сме да их узнемири! – Ако је по вољи можемо им помагати! –

(Клекне пред њу)

Квартет!

(Пева)

”Смем ли мила душо
цаканом те звати
и на медна уста
пољубац ти дат”...

МАЦА

Ах, смеш! Смеш! –

(Клекне крај њега и падне му око врата)

ЛАЗА

(Госпођи)

Ви не смете да се потресате! Ви не смете да гледате мртваца!...

Муж је мртав – живио муж! – то јест ја! –

ГОСПОЂА

Ви сте дрски! –

(Појури поред њега у собу 2. лево)

ЛАЗА

(Скочи)

Госпођо! За Бога! Ваши живци!

(Ујури за њом)

VII ПОЈАВА

Доктор. Маца, па Собарица, затим Господин.

ДОКТОР

(Ђути загрљен. После паузе)

Је л' још певате?

МАЦА

Не! Ја не певам... то пева моје срце... моја душа!

ДОКТОР

Слушам, слушам!...

СОБАРИЦА

(Из 1. врата с десна)

Час плач, час песма! Шта се то дешава?...

(Смотри загрљене, доктора и Мацу)

И-ју!... Пардон! – Да сам знала!

(Полази у собу 2. десно и кад им дође иза леђа – благосиља их обема рукама)

Да сте благословени! –

(Отрчи у собу 2. десно)

ДОКТОР

Мени изгледа, да је то здраво дугачка песма?

МАЦА

Ах, није! Ах! Није!...

ГОСПОДИН

(Промоли главу из 1. врата лево)

Све се стишало? Да видим шта је! –

(Кад види оно двоје тргне се)

Шта је сад? Ови се канда не плаше "Црне руке!"... Ах, тај матори покваренко, завео је већ и другу жену!... Ама шта има на њему тако привлачно!... Ах, ако преживим још ова два дана – он више неће живети! –

VIII ПОЈАВА

Пређашњи. Госпођа Лаза, па Собарица

ГОСПОЂА

То није мој муж! –...

ЛАЗА

Ја бих рекао да јесте! – Ето сад сте опет узрујани!

ГОСПОДИН

(За се)

Ах! Онај офцир! – Пропао сам!

(Брзо се повуче и затвори)

ДОКТОР

(Диге се)

Ја мислим да би до сад свршили и карловачко иже херувими, а камо ли оперетски купле!

МАЦА

(Диге се. За се)

Стар је, ал' је врло питом!

ГОСПОЋА

(Клоне на столицу код стола)

Није мој муж!... Али његова је кошуља... онда је овај убица мога мужа! – Марија!

ЛАЗА

Умирите се госпођо!

МАЦА

(Уплашено)

Где је убица?...

ГОСПОЋА

(Устане нервозна)

Тамо је у соби!...

(Виче)

Марија!...

СОБАРИЦА

Изволте?

ГОСПОЋА

Иди врати господина писара! Реци му ту је убица!

СОБАРИЦА

Ју! – Где?

ГОСПОЋА

Шта се тебе тиче! – Жури!

(Нервозно шета и брише сузе)

СОБАРИЦА

Одма-одма!

(Истрчи средином)

ЛАЗА

(Госпођи)

За Бога не узбуђујте се!...

МАЦА

(Клоне на Доктора)

Мене је стра! – Убица!...

ДОКТОР

Не голица – не голица ме! Слободно!

ЛАЗА

(Погледа их)

Шта ови раде? –

(Доктору)

Господине, то је сувише од таквога створа!

ДОКТОР

Матора? – Ако, таман спрам мене!

МАЦА

(Тргне се)

Матора? – Да, али младолика!...

ДОКТОР

Јест, јест – моја прилика!

(Загрли је)

ЛАЗА

Али то је недолично понашање, пред мојом будућом женом!

МАЦА и ГОСПОБА

(Заједио – зачуђено)

Женом!

ДОКТОР

(Маци)

Што се он једи, што сте ви матори?

ЛАЗА

(Све љуће)

Чујете ли? – Ја то забрањујем!

ДОКТОР

Никога ја не обмањујем!

ЛАЗА

(Тргне сабљу)

Више ни речи!

ДОКТОР

Свакако звечи! Ал' ја не чујем добро!

ЛАЗА

(Извуче сабљу)

Више вас нећу трпети...

ГОСПОЂА и МАЦА

(Заједно)

Али господине! – За Бога!...

ГОСПОЂА

Шта ви то чините у мојој кући?

ЛАЗА

Штитим вашу част! Јер и ако вам је мужа нестало нисте ви без заштите! –

(Доктору)

Разрачунаћемо се кад будемо на само!

ДОКТОР

(Маци)

Шта каже: "честитамо?" – Хвала! Хвала!

ЛАЗА

Ви сте још непрестано дрски? – Онда за мном господине да позинате моју руку...

МАЦА

"Црну руку!" – Ал' то неће бити док сам ја жива!
(Стане испред Доктора да га заклони)

ДОКТОР

Шта? – Сад ви са њим дует певате? – Е, онда ћу ја са госпођом!
(Приђе госпођи – пева)

"Смем ли мила душо
цаканом те звати...?"

ЛАЗА

Е, то је и сувише!
(Продрмуса и гурне Доктора)
сад извол'те за мном!
(Изјури средином)

МАЦА

Ах!... Грубијан!...
(Прилази доктору)

ДОКТОР

Ако сам добро чуо то је био шамар! – Ал' је тај страшно не
музикалан!...

ГОСПОЋА

Ах, тај је све ово начинио... Он је сигурно и мога мужа тако
злостављао... и – и убио!... Ах, шта тај писар не долази? Полиција
увек дође кад нестане трага! –

МАЦА

(Мазно)
Боли ли те јако?

ДОКТОР

Ако – ако! И ја кажем!...

IX ПОЈАВА

Пређашњи. Собарица

СОБАРИЦА

(Уђе средином)

Господин писар псује! Каже целу ноћ није тренуо због ваших комендија. И што год је ухватио после је испало да није, ухватио! – Али ипак ће доћи!

ГОСПОЂА

То му је дужност...

СОБАРИЦА

Не. Он каже: бојим се да господин не искрсне жив: А наш је господин велики чиновник, па га може најурити из службе. Иначе, каже, не би се ломио...

ГОСПОЂА

(Љутиго)

Је л' ти то он казао?

СОБАРИЦА

Није он, него један мој познаник – каплар жандарски

(Приђе Доктору)

А вас чека један официр у авлији доле!

ДОКТОР

(Набусито)

Ако боле, мене боле! Шта се тебе тиче!

СОБАРИЦА

(Маци)

Тај ме не разуме! – Чека га онај официр. Каже: "нек одмах сиђе, док му нисам дош'о горе!"...

МАЦА

Е, неће да сиђе! – Ја ћу сићи, да видим шта хоће!
(*Оде средином*)

СОБАРИЦА

Ваша воља.
(*Госпођи*)
Хоћете ли један чај?... Ви сте тако малаксали...

ГОСПОЂА

Нећу ништа!... Не могу... Ох, једва се држим на ногама...
(*Малаксало седне на столицу.*)
Ах... тешко ми је... воде!...

СОБАРИЦА

(*Доктору*)
Господине, госпођи је рђаво!
(*Оде у 2. собу десно*)

ДОКТОР

Ја ђаво! – Враже један!...
(*Погледа у Госпођу*)
А, гле! Малаксала је!
(*Приђе јој и ухвати је за руку, али тако да леђа окрене 1. левим вратима*)

X ПОЈАВА

Пређашњи. Господин, па Собарица.

ГОСПОДИН

(*После мале паузе провири на иста врата*)
Сад је опет тишина! –
(*Види доктора над женом*)
Гле! Та ово је прави сатир! Сад опет с мојом женом! Ах, то не

могу отрпети! –

(Изиђе мало више и опали му шамар па се одмах повуче у собу и затвори)

ДОКТОР

(Тргне се)

И ово је, ако сам добро чуо, био шамар!

(Осврће се)

Само од кога? – До ђавола! Ово је нека волшебна кућа! –

СОБАРИЦА

(Дође с чашом воде)

Ево воде! –

(Подмеће госпођи да пије)

ДОКТОР

Је ли ти? Је си л' ти приметила чију руку овде?

СОБАРИЦА

Шаку?

ДОКТОР

Каку? Макаркаку –! Руку!

СОБАРИЦА

”Црну руку?” – Ах, зар опет!...

(Спусти чашу на сто)

ГОСПОДИН

(Провири опет – и мало изиђе)

СОБАРИЦА

(Смотри га и врисне)

Ах! –

(Седне на патос од стра, па се лагано спусти доле, простре)

ДОКТОР

Шта јој је! И њу је сигурно лупила нека невидљива рука? –

ГОСПОДИН

(Повуче се натраг)

ДОКТОР

(Приђе њој)

Ето и ова је онесвесла!...

(Забављен је око ње)

XI ПОЈАВА

Писар. Пређашњи.

ПИСАР

(Дође средином журно)

Где је убица?

ДОКТОР

(И не осврће се. Не чује га)

ПИСАР

(Приђе и јаче викне)

Где је убица?

ДОКТОР

(Потврђује)

Несвестица! Несвестица!

ПИСАР

Та знао сам ја да су ме опет у залуд звале!

ДОКТОР

(Потвђује)

Пале су... пале! – Ал' није ништа опасно!

ПИСАР

Та ја вас питам за другу ствар!

ДОКТОР

Шамар! Јест, шамар, ал' од неке тајанствене руке – невидиве руке!

ПИСАР

”Црне руке”?” – дакле ипак има нечега! – Е, сад ми се више неће измаћи из шака.

ДОКТОР

Долазе к себи! –

(Подиже Собарицу и полако је примиче капабету. Писар помаже)

СОБАРИЦА

(Дубоко уздахне)

Ах-ах! –

ГОСПОЂА

(Такође уздахне)

Ах-ах! –

СОБАРИЦА

Ах... шта је то било!... А јест!... Убица!

ПИСАР

Где је убица?

СОБАРИЦА

(Показује прва лева врата)

Тамо!

ГОСПОЂА

Не! Не! – Није тамо! – Овамо!

(Покаже друга лева врата)

ПИСАР

(Пошао је прво на 1. па онда на 2. врата)

Дакле овамо?

СОБАРИЦА

Не, не! – Тамо!
(Показује опет прва лева врата)

ПИСАР

Па ваљда нема два разбојника!

ГОСПОЂА

(Малаксало)
О, има их пуна кућа! – Али тамо
(Покаже друга врата)
Тамо је прави!

СОБАРИЦА

Овамо је... овамо!
(Показује прва врата)

ПИСАР

(Који је опет пошао тамо-амо)
Добро. Онда ћемо прво овде видети.

ДОКТОР

Ови канда, играју кадрил?

ПИСАР

(На 1. левим вратима. Проба да отвори)
Закључана? –
(Госпођи)
Имате ли кључ.

ГОСПОЂА

Та се врата никад не закључавају. Кључ је споља.

ПИСАР

Није!
(Звири кроз кључаоницу)
Унутра је!
(Куца)
Ко је тамо? Отвори! – Отвори ил' ћемо развалити!

ГОСПОДИН

(Изнутра)

Ах! –

(После мале паузе чује се ко да се неко стропошта и онда на улици потмула граја)

ПИСАР

(Јако навали на врата – она попусте, уђе опрезно унутра, и после мале паузе врати се. Сви узвсрено посматрају.

Нема никога!

СОБАРИЦА

А мало пре је био ту.

ГОСПОЂА

Кажем вам ја, да је онај тамо, што се претвара да спава.

ПИСАР

Прегледаћу и тамо!

(Улази у 2. лева врата)

ДОКТОР

Шта ови пробају кваке?...

ПИСАР

(Из 2. собе извуче ојачара, који је обукао ону белу кошуљу и белу капу. Дремљив. Бунован)

Овамо! Да те видимо ко си?

ОЈАЧАР

(Бунован)

Куда ћемо... ?

ГОСПОЂА

То је убица! – Тога водите!

СОБАРИЦА

То је ојачар! Наш ојачар...

Ах – твој оџачар!
 Од куд ти овде?
 Кроз оџак, молим лепо!
 Па шта ћеш овде?
 Због љубави...
 А та кошуља и капа?
 То је све њено...
 Чије!
 Ове госпојице собарице, због које сам се два пута спуштао кроз оџак...
 Моје? – Није истина!
 Па баш кошуља ако није, али ја сам твој!

ХИИ ПОЈАВА

Пређашњи. Ђока и Жандари доводе Господина

ЂОКА

(Води Господина)

Господин писару, овај је скочио кроз прозор на улицу!

ПИСАР

Из ове куће?

ЂОКА

Јесте. Мало се угруво, ал' није опасно!

СВИ

Ко је тај?

ДОКТОР

(За се)

Одакле ли доводе ове егземпларе?

ПИСАР

(Господину)

Ко сте ви? И шта сте тражили у овој кући?

ГОСПОДИН

(Рамље)

Ја сам Манојло... то је моја кућа... јао!

ГОСПОЂА

Манојло? – То није истина! – Уапсите га!

ГОСПОДИН

(Стењући)

Али жено!

ДОКТОР

Шта је радио? Крао? А?...

ГОСПОДИН

(Доктору, јетко)

Ти само буди миран...

ДОКТОР

Кад ординирам? Од два до четири...

ПИСАР

Терај обојицу у кварт! Тамо ће они мени све испричати!

СОБАРИЦА

(За се)

Сад ми је жао ојачарчета! Чисто бих га спасла!

ОЈАЧАР

Чекајте! Ја ћу све да кажем: ја сам сукнуо кроз ојак па управо на коњак. Попио сам га, обукао се у бело – и лепо у меке душеке! Ето то је све!

ПИСАР

А "Црна рука?"

ОЈАЧАР

(Загледа своје руке)

То је од чађи, молим лепо!

ПИСАР

Води га!

ЖАНДАРМ

(Вуче ојачара)

ОЈАЧАР

Са врха ојака срозати се чак у полицијски подрум, то је страشان пад! – Али љубав све може! –

(Пође)

XIV ПОЈАВА

Пређашњи. Маца.

МАЦА

(Средином – сва усплахирена)

Он оће двобој на сабље! Па добро на сабље! Сабљу овамо?

СВИ

(Се зграну)

Шта је сад!

МАЦА

Сабљу овамо!

(Истргне писару сабљу из каније – и јурне опет средином)

Ево и на сабље!

(Одјури средином)

ПИСАР

(Забезекнуто)

Каква је то луда?

(Жандару)

Трчи за сабљу!

ЖАНДАРМ

(Пусти ојачара и одјури средином. Оде средином)

ГОСПОЂА

(За се)

Шта је то с Мацом!

ОЈАЧАР

(За се)

Преча сабља но ја! – И то нисам знао!

СОБАРИЦА

(Ојачара)

Скини бар то рубље!

ОЈАЧАР

(Скида)

А баш сам волео да један пут и ојачар буде у бело! –

(Оде у собу 2. десно)

ДОКТОР

(За се)

Да ми је да знам због чега је сва ова јурњава?

ПИСАР

(Господину)

А ти? Хоћеш ли признати што си се затварао у ову собу?

ГОСПОДИН

Због "Црне руке!"

ПИСАР

Дакле, признао си! "Црна рука?" – И ти си члан тог друштва?
А? –

ГОСПОДИН

Не, ја сам кандидат –

ПИСАР

Кандидат?

ГОСПОДИН

За смрт! Сутра ме – убијају! Ако се сам не убијем... Софија! –
Зашто ме боље не погледаш?

ГОСПОЂА

(Која је дотле замишљено гледала кроз прозор)

То је доиста Манојлов глас! –

(Приђе му ближе)

Његове очи?...

ГОСПОДИН

И уста и нос и све... само без косе, без браде и бркова!

ГОСПОЂА

Ах, Боже! – Па ко те тако нагрди?

ГОСПОДИН

Црна рука... Све је због ње, све је од ње! – Ах, пустите ме да
седнем, да не умрем стојећи...

ГОСПОЋА

(Ухвати га под руку)
Црни Манојло, како изгледаш!

СОБАРИЦА

(Ухвати га за другу руку)
Ју, господине, никад вас неби познала!

ГОСПОДИН

(Седа лагано на столицу)
То се и тражи! Да ме не познаду, док не прође рок!

ДОКТОР

(Ухвати га за руку – пипа пулс)
Није ништа опасно!

ГОСПОДИН

(Истргне руку)
Ви ме оставите!... Животињо! Гаде!

ДОКТОР

Пробаде? – То је од назеба.
(Загледа му иберцигер)

ГОСПОДИН

После ћемо се рачунати!...

ДОКТОР

Па то је мој капут?

ГОСПОДИН

Да твој! –
(Извади цедуљицу)
А ово?

ДОКТОР

(Загледа)
А, то ми је направило ову вартоломејску ноћ!

ГОСПОДИН

(Госпођи)
Ко је ово писо?

ГОСПОЂА

(Загледа)
Ја!

ГОСПОДИН

И ти признајеш? –

ГОСПОЂА

То је све због тебе!

ГОСПОДИН

Због мене да ноћи?

ГОСПОЂА

Наравно! Јер ти је било врло рђаво...

ПИСАР

Па то сам ја опет узалуд изгубио време... ?

СОБАРИЦА

И сабљу!

ПИСАР

А јест! Сабља! – Још и то...

ГОСПОДИН

Добићете за то класу, само ако преживим и сутрашњи дан!

ПИСАР

Ја ћу се молити Богу и поставићу јаку стражу!

ГОСПОДИН

(Наставља госпођи одговор)

Што ми је било рђаво? – А је ли и теби било рђаво мало час, кад те је он загрлио?

ГОСПОЂА

Он, мене? Кад то?

ГОСПОДИН

Кад сам му опалио шамар?

ДОКТОР

Хоћу ли добити мој капут!

ГОСПОДИН

Добићете, јер сте кукавица... не враћате шамар за шамар!

ДОКТОР

Стар! Изгураће он и ову зиму!

СОБАРИЦА

(Господину за доктора)

Господин не чује добро!

ГОСПОДИН

Оно што сам му ја рекао

(Показује шаку)

морао је врло добро чути!...

ПИСАР

Збогом! – Журим по сабљу –

XV ПОЈАВА

Пређашњи. Маца Лаза

МАЦА

(С Лазом испод руке и сабљом у руци по носу је ровашена – крвава)

Ево, сабље!

СВИ

(Се окрену)

ГОСПОДИН

Ах!... Ето га онај... црноруки!
(Хоће да бежи)

ДОКТОР

А шта вам је то на носу?

МАЦА

То је крв, којом сам опрала вашу част...

ДОКТОР

Маст? Ја бих рекао да је крв!
(Говоре даље тихо)

ЛАЗА

(Господину)
Господине!

ГОСПОДИН

(Сав уздрхти)
Шта ћете?...

ЛАЗА

Жалим, што сте се толико напатили због –

ГОСПОДИН

(Допуни)
– Црне руке?

ЛАЗА

Или беле, све једно! Али ја ћу пронаћи тога ко је све ово замесио
и наплатићу му се!

(Госпођи)
Допустите ми да бар из поштовања пољубим ту белу руку!
(Љуби је)

ГОСПОЂА

О, ви сте свему криви!

СОБАРИЦА

А куд оде оно моје оцаچارче с црним рукама?!
(Одлази у собу 2. десно)

МАЦА

(Доктору)

Та ви ме још не разумете! Опрала сам вашу част, али сам своју
– изгубила!

ДОКТОР

Убила се? – Један фластер па готово!

ГОСПОДИН

(Лази)

На једну реч господине!

ЛАЗА

(Стану на страну)

Молим?

ГОСПОДИН

Зашто сте ми прексиноћ, у биоскопу стискали руку?

ЛАЗА

Мислио сам да је рука ваше жене, за коју сам опет мислио да је
ваша ћерка!

ГОСПОДИН

Е-?... А ја сам мислио да је то знак "Црне руке?"

ЛАЗА

И тол'ке муке због "Црне руке"...

МАЦА

(Доктору)

Твоја до гроба! – И у гробу! –

ДОКТОР

На пробу?... Можемо, два три месеца...

XVI ПОЈАВА

Пређашњи, па Собарица и Ојачар.

СОБАРИЦА

(Из своје собе)

Ах!... Изгаравићеш ме! – Те црне руке!

СВИ

(Пођу десној 2. соби)

Шта је сад!...

ОЈАЧАР

(Из собе)

Црне руке, али...

(Да се не чује)

ГОСПОДИН

(Тргне се)

Црне руке!...

(Бега напред лево)

МАЦА

(Тргне се)

Црне руке...

(Припије се уз доктора)

ДОКТОР

А? –

МАЦА

Тамо у соби!

ДОКТОР

Проби? – Пробаћемо!... Има кад!

ГОСПОЋА

(Преплашено)
Опет црна рука!...

ЛАЗА

Не бој'те се – ја сам ту!...
(Приђе вратима)
Ко је тамо? – Ви с црним рукама излазите!...

ОЦАЧАР

(Уплашено)
Зашто сад опет?...

СОБАРИЦА

(Изиђе с њим)

ЛАЗА

Шта си тражио тамо?

ОЦАЧАР

Тамо? – Њу. А овде...

ЛАЗА

А овде?...

СОБАРИЦА

А овде црне и беле руке траже благослов...

ГОСПОЋА

Како?

СОБАРИЦА

Решила сам да пођем за њега. Венчање идуће недеље...

ОЦАЧАР

Скуп сватова на крову ваше куће...

ГОСПОДИН

Нек вас ђаво носи... Кол'ко се препадох!...

ОЦАЧАР

(Собарици)
Сад си моја
(Загрли је)

СОБАРИЦА

Не гарави ме!...

МАЦА

(Доктору)
Ал' су срећни! – Погледај их само!

ДОКТОР

Да пробамо? – Па хајд баш – кад си навалила!
(Узме је под руку и одвуче)

ЗАВЕСА

Од два сата по поноћи 31. X
до 8 и по сати увече 1. XI 1911.

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

ПРВО КОЛО

Књига 1, Паиша Срећковић, БОЈ НА ДУБЉУ

Књига 2, Милутин Ибровац, БОЖИЈИ СУД
НА МЕНДИНОМ БРДУ

Књига 3, Миодраг Поповић Шапчанин, БОГОМИЛИ

Књига 4, Илија Вукићевић, ЛЕПА БУЛА

Књига 5, Живко М. Романовић, ПРОКОП

ДРУГО КОЛО

Књига 1, Миодраг Поповић Шапчанин, ДУШАН СИЛНИ

Књига 2, Миодраг Поповић Шапчанин, ГОСПОБИЦА
КАО СЕЉАНКА

Књига 3, Миодраг Поповић Шапчанин, ТРНОВА КРУНА

Књига 4, Мита Поповић, КРВАВИ ПРЕСТО

Књига 5, Светислав Ђурђевић, ЛАЖНА ИСПРАВА

ТРЕЋЕ КОЛО

Књига 1, Мита Поповић, НАШИ СЕЉАНИ

Књига 2, Жарко Лазаревић, САМРТНА КЛЕТВА

Књига 3, Жарко Лазаревић, УГАШЕНО ОГЊИШТЕ

Књига 4, Жарко Лазаревић, КРОЗ ШИБУ

Књига 5, Тодор Пинтеровић, ЈУРМУСА И ФАТИМА

ЧЕТВРТО КОЛО

Књига 1, Атанасије Николић, ДРАГУТИН, КРАЉ СРПСКИ

Књига 2, Јован Суботић, КРСТ И КРУНА

Књига 3, Доброслав Ружић, СТЕВАН ДЕЧАНСКИ

Књига 4, Милош Цветић, БРАЋА

Књига 5, Светозар Ћоровић, У МРАКУ

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

ПЕТО КОЛО

Књига 1, Мита Димитријевић, ОЛИВЕРА

Књига 2, Мита Димитријевић, ПИРОВАЊЕ

Књига 3, Мита Димитријевић, ЉУБАВНИК СВОЈЕ ЖЕНЕ

Књига 4, Мита Димитријевић, СЕСТРА ЛЕКЕ КАПЕТАНА

Књига 5, Мита Димитријевић, КАЊОШ МАЦЕДОНОВИЋ

ШЕСТО КОЛО

Књига 1, Милош Перовић, СЛЕПИ БРАНКОВИЋИ

Књига 2, Милош Перовић, РАЗОРЕНИ ДОМ

Књига 3, Ђуро Димовић, КРАЉЕВИЋ МАРКО

Књига 4, Ђуро Димовић, ЂУРАЋ СМЕДЕРЕВАЦ

Књига 5, Ђуро Димовић, БАШ ЧЕЛИК

СЕДМО КОЛО

Књига 1, Милош Перовић, КРАЉ СТЕВАН ТОМАШЕВИЋ

Књига 2, Љубинко, ДЕВОЈАЧКА КЛЕГВА

Књига 3, Љубинко, СУЂАЈЕ (СУЂЕНИЦЕ)

Књига 4, Манојло Ђорђевић Призренац, ЉУБАВ И СУЈЕТА
или ОТРОВНИЦА

Књига 5, Милутин Чекић, У СВОМЕ ДОМУ

ОСМО КОЛО

Књига 1, Никола Ђорић, МОМИР

Књига 2, Владан Ђорђевић, НАРОД И ВЕЛИКАШИ

Књига 3, Милорад М. Петровић, ЧУЧУК СТАНА

Књига 4, Петар Петровић Пеција, РУШКА

Књига 5, Душан Ђ. Цветковић – Дуца, НА ПРАГУ ОТАЏИНЕ

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
821.163.4-22

ЦВЕТКОВИЋ, Брана

Црна рука : комедија у 3 чина /
Брана Цветковић. – Београд : Музеј позоришне
уметности Србије, 2002 (Београд : Србоштампа). –
125 стр. : слика аутора ; 15 см. –
(Библиотека Драмска баштина : коло 9, књ. 4)

Тираж 300.

ISBN 86-80629-08-1

COBISS-ID 102577676

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

ДЕВЕТО КОЛО

Књига 1

Брана Цветковић
ДУХОВИ ИЗ АСТАЛЧЕТА (С ОНОГА СВЕТА)

Књига 2

Брана Цветковић
НАШИ ЗЕЛЕНАШИ
КРАЉЕВИЋ МАРКО ПО ДРУГИ ПУТ МЕЂУ СРБИМА
СРПСКО-АУСТРИЈСКИ РАТ

Књига 3

Брана Цветковић
ТЕЛЕФОН БЕЗ ЖИЦА
АРТИЉЕРИЈА РУСТИКАНА
ОПЕРЕТСКА ПРИМАДОНА
БЕОГРАЂАНИН У ПАЛАНЦИ

Књига 4

Брана Цветковић
ЦРНА РУКА

Књига 5

Брана Цветковић
ГРОМ У КОПРИВЕ